

EESTI NOORUS

O
K
T
O
O
B
E
R

Nr. 10

VI AASTAKÄIK

TALLINNAS, 3. XI 1934.

KEHAKULTUURI
ERINUMBER

Muusikaäri C. LEOPAS

Paldiski mnt. 14-a, oma majas. — Tel. 429-05.

(Enne Peterburis: Nevsky pr. 24 ja Kasanskaja uul. 42)

Asutatud 1880 aastal

Piainode müük

ainult tuntud vanematelt Eesti firmadelt, võrdsed parimatele väljamaa piainodele. Vastutus. Maksukergendus.

Piainode ja tiibklaverite

väljaüürimine.

Harmooniumid

ilusa maheda kõlaga.

Klaverite parandusi,

poleerimisi, niisama ka harmooniumidele tehakse asjatundlikult vilunud meistritelt.

Klaveri parandustele kuuluvad tarbed

ja osad üksikult müüa.

Klaveri keerdtoolid.

Grammofonid,

kuulsad ingl. „His Masters Voice” (Tema isanda hääl), „Polydor” ja teisi suures valikus ja mitmesugustes hindades.

Grammofoni plaadid.

Eesti plaadid saadaval.

Grammofoni nõelad, vedrud,

membraanid, albumid, nukud, osad jne.

Viiulid, gitarrid, mandoliinid, mandoolad, balalaikad.

Keelpillide

kõrgeväärtuslikke keeli, poognaid, kolofoniumi, osi ja tarbeid saadaval.

Keelpillide parandusi

tehakse vilunud meistritelt.

Keelpillide poognate paranduse tarbeid

ja osi üksikult müüa.

Puhkpillid.

Ainuesindus ja müük kuulsatest ja kõrgeväärtuslikkudest puhkpillidest Jul. Heinr. Zimmermanni vabrikust, Leipzgis.

Puhkpillide

lestad, roogid (keeled), puhastajad, padjakesed huulikud, sumbutajad jne.

Suupillid

mitmeis suurusis — odavalt.

Löötsapillid.

Noodid.

Klassikaline ja salongmuusika, tantsud ja löökpalad klaverile, keelpillidele ja laulule. Muusika õpperaamatud, etüüdid, noodipaber, noodivihud.

Metronoomid,

kokkupandavad noodipuldid jne.

Raadio osad

detektorile.

Reisikohvid. Elektritaskulambid ja patareid.

Tänapäeva võimlemise ideoloogilisi aluseid.

Pole õige kui võimlemises tahetakse näha vaid profilaktilist (tervishoidlikku) väärtust. Võimlemise (ja, teatud reservatsiooniga, ka spordi!) ülesanne pole kunagi olnud — ja pole seda ka täna — ainult tervishoidlik. Rahva tervishoiu seisukohalt omab ta kahtlemata suuri väärtusi, kuid ka toitlusküsimus, korteriolud jne. on tegurid, mis üksteist toetavalt loovad terviku.

Tahaksin siin meeleldi võimlemise üleriikliku harrastuse võimalusi näha sootuks teisist lähtekohast.

See väljaspool kooli noorsoo vabaharrastusina teostatav tänapäeva võimlemine peab endas sisaldama ka kasvatuslikke ülesandeid, millest esmajoones tahaksin puudutada tööd rühmas.

„Võimlejana põhjalik üksikasjus ja iseloomult jõuline tegutsema väikse lülina rühmas, et luua suurt ja kokkukõlastatud; tervikliku vaimse ja kehalise minaga, valmis teenima oma isamaad” nii umbes väljendasin kunagi varem tänapäeva võimlemise ülesandeid hinnates. Täna ütleksin veel enam: Noorus, kes võimeldes läbiimibunud vapruste ja ühtekuuluvuse tundest ning saanud oma jõu ja võimete peremeheks ja käskijaks on suuteline ka selgemalt lahendada isamaa teenimise otsarvet.

Töö rühmas, tahe väikese lülina mitte halvem olla teisist, on võimeline hävitama ka meie vaimlist viirust.

Kui sageli ei kuule meie neid virisejaid, kes ikka ja jälle leiavad: oleme väike ja vaene rahvas, oleme väikse ja kehva rahva lapsi! Ära sa pead tõsta, sest su väljanägemine on matsilik, nägu närune ja viirel.

Väike, et luua suurt, vaene, et olla rikas, seda tõendasid ÜENU aatelised noored Eesti esimesil spordi mängudel. Tuhanded noored, nende seas arvulises ülekaalus Eesti rahvusliku noorsooliikumise väljavalitumad, tõendasid, et hääl tahtel ka lühikese ajaga võib jõuda kaugele, naabritestki ette. Kuigi oli küllalt kõhklemisi, kuigi mängude ettevalmistus sattus kokku kibedama põllutööajaga — ei jäänud siiski ükski töö tegemata.

Pole vaja otsida suurust ja rikkust mõõdus ja ulatuses, vaid meie noorsoo kõrgeväärtuslikkus sisus. Siis kaob viirelemine ka suuremate algatuste juures, meie märkame, et oma elu elame ja ise seda peame sisustama oma olude kohaselt. Miks alati hinnata oma võimeid teiste rahvastega, teiste võimaluste ja teiste oludega.

Siin on võimlemise liikumine omane meile imbutama ühtekuuluvuse, algatuste vaprust ja julgust, mis meil ei luba arelda ega kohmetuda. Selle illustreerimiseks tooksin näite Janseni kirjast C. R. Jakobsonile (20. veeb. 1864), millest selgub see tolle ajale omane kõhklemine ja mida võrreldes märkame kui palju tänapäevgi vaba sellest endisaegsest moonaklikust mõtteviisist.

„Et Teie Peterburis ka juubelpidu peale mõtlete ja sellest tahate osa võtta, selle eest olen Teile südamest tänulik. Laulupiduks muidugi peab see kujunema, muidu ei teaks ma mitte kuidas ja mis. Siin olen ma oma nõust suurtes üldjoontes ainult kolmele kihelkonna kooliõpetajale teatanud. Ühelt on mul juba vastus käes, aga, aita Jumal, kui külm, kõhn ja lahja! Heida või meelt ära! Need vaesed inimesed on ju ainult sulased, pealaest jalatallani ärripuvad, nad ei tohi midagi mõtelda, midagi tahta mis... Võtku pagan! Värsked, rõõmsad rahvuspühad, ja need ei sünni igamehe kraami sisse. Sellegipärast ei kohuta see mind. Ma loodan, asi hakkab viimaks ometi veerema, see üks ei esita mitte kõiki teisi, seal on ka julgemaid mehi seas.”

Ent kui tänapäeva võimlemise liikumist tahaksime arendada tšehhide eeskujul, kus „sokol” olla tähendas olla ühtlasi isamaalise liikumise põrandaalune sõdur, siis oleks see ekslik ja ühekülgne. Meie tänapäeva olud ja aeg on teised, kui seda olid need Tšehhis, mil tekkis Tšehhi rahvuslik ärkamine ja oma jõudude korraldamine. Peame leidma sisu tänapäeva võimlemisele. Ja siin on meie ülesanne kõigepealt veenduda selles, et inimene on vaimliselt-kehaliselt lahutamatu — psühhofüüsiline tervik — ja tema kehalise are-

nemise eest tuleb samavõrt hoolitseda, kui vaimlise koolitamise eest. Selleks ongi loodud igale tervele noorele inimesele annud vaimliste huvide kõrval ka taltsutamatu liikumisetungi ja tänapäeva võimlemise ülesanne ongi juhtida seda suurt elu alalhoiu tungi õigeisse roopaisse.

See tung, see jõud, pole aga ainult füüsiline, nagu pole kehalist kidurust, ilma et sellega ka vaim „rätsepalikult“ kaasa ei kalduks ja sellisena ei väljenduks.

Kehaline kohmakus tingib omakord ka vaimse paendumatuse ja nurgelisuse. Olles kartlikud ja ebakindlad oma liigutuses, oleme ka arad ja vähe ettevõtlikud vaimsetl.

Võimlemise tänapäeva siht pole siis ainult keha arendada, vaid luua tahte- ja tundeelult tasakaalustatud harmoonilist tervik-inimest.

Üks tuntud saksa pedagoog võttis hiljuti avalikult sõna praeguse kehalise kasvatuses suuna kohta ja märkis muu seas:

„Tänapäeva ülehinnatud tippsaavutuste spordi vorm kasvatab meile noori, kes on „superindividualistid“, kes sensatsioonijanuselise „tribüünist“ saavad sedavõrt mõjutatud, et osutuvad ühiskonda mitte enam sobivaiks ja kuidagi kõlbavad vaid oma egotsentrilisse ümbrusse.“ Pole siis ükskõik, millist kasvatusvormi meie kehalises kasvatuses hindame ja pooldame. Kahtlemata on tippsaavutustele tugeneval spordivormil siiski oma hüved, milliseid peame hindama. See tugev isiksus, ainult enda võimetele toetuda, võib siis, kui on kaalul kas või rahva noorsoo elujõu ja tubliduse määramine maavõistlusil ja mujal — olla suureks väärtuseks, mida kuidagi ei saa alahinnata. Ihkame ju kõik julgeid ja teotsemishimulisi noori. Ent seda teatud piirides.

Ja siin on võistlusspordi vormidel täita kasvatuslikult tähtsad ülesanded. Ja mida Saksas leitakse olevat ohtlik ja halb, ei tarvitse seda olla kaugeltki veel meil.

Selles mõttes olgu tervitatud maasüdamest väljavõrsunud atleedid, kui eesti noorsoo tahetjõu elavad ausambad. Sest suursaavutusini on pikk ja riaske enesekasvatuslik tee ja seda tööd meie oleme kohustatud hindama. Olgu tervitatud atleedid, kes võistlustule ägeduses suudavad oma tervikmina maksmata panna ka teiste rahvaste üle olles meie noorsoo sisukuse võrratud apostlid.

Võistlusspordil on siis oma kõrge osa ja ülesanne meie sageli mannetus-sulaslikus õhkkonnas. Kuid ta on ainult üks osa sellest rahva kehalisest kasvatuses.

Võimlemine oma rühma kuuluvuse mõistelt ja kasvatusvormilt on aga aluseks, kust võib võrsuda ühiskonna ja rahva võimsuse mõistmine ja arusaamine.

Võimalus tegutseda väikese, kuid asendamatu lülina rühmas, et luua suurt, tunda, et minu puudumine on rühma nõrgestamine ja kokkusurutud ahela purunemine — need on rühmavõimlemise muust kehakultuurist erinevad omadused, mida vajame ja millised peavad ilmestama meie noorpõlve.

Võimlemine kui massiline toiming — võrreldes muu spordiga — oleks aga kogu rahvale, kogu noorpõlvele niisuguseks hääks kasvatuslikuks alg- ja eelkooliks. Ja on kindel, et selle eelkooli kaudu paljudki kõhklejad saavad julguse astuda ka järelokooli. Kindlasti avastab süstemaatiline võimlemine mõnedki atleedid, kindlasti julgustavad rühma tegurid mõndagi noort astuma rahvusangelaste teele.

Ja siin näeme võimlemises veel tegurit, milline temal puuduks, kui ta oleks vaid profilaktiline toiming. See on tema rahvuslik-kasvatav joon.

Või arvatakse, et rahvapärased mängud põimituna võimlemistõesse, et rahvatantsud (rahvariietus) ja rahvapärane muusika, seoses moodsamate võimlemis-metodiliste käsitustega, arendavad inimest ainult kehaliselt. Oleme kurdid kui meid ei haara selle rahvapärase muusika võlu, kui meie ei tunne selle kindlust oma liigendites; oleme pimedad, kui meie ei märka seda esteetilist võlu, mida meile pakub saha takka tulnud noorte ühise töö võimlemisrühmades.

Jäägu kõhklemine. Kui võimlemismängude puhul mitmelt poolt arvati, et lühikese ettevalmistusaja tõttu mängud kujunevad nigelaks, kui kardeti et maanoorte kohmakus rikub kogu olemise ja esinemise, siis kujunes ometi kõik teisiti.

Eesti noortele julgust ja kindlust sisendada, Eesti noori üheks suureks isamaad teenida tahtvaks ühispereks liita — see on tänapäeva võimlemise ideeline alus ja ülesanne. Tõusku sellisest teotsemisest uus sulaslikku suhtumist eitav härrasmehelik inimpõlv. Olgu ÜENU selle inimpõlve nooruslikuks taimelavaks.

Valik Rootsi rahvapäraseid mängu.

Rootsi noorsooliikumise häälekandjas Jordbrukare Ungdoms Föreningen Bladet" nr. 2—12 toob Einar Grandberg huvitava pikema ülevaate rootsi rahvapärastest mängudest.

Autor vaatleb töös üle 50 mängu ning nimetab neid rootsi vanadeks spordimängudeks.

Autor on töös haaranud kõiki neid mängu, milliseid rahva seas tuntakse, eristamata neid aegjärkude järgi. Näemegi, et „kingsepp" või „kingsepa silma välja torkamine" esineb kõrvu uuemate n. n. võimlemismängude liiki kuuluvate mängudega.

Autor on läinud mängude liigitamisel ise rada ja võtnud aluseks järgmise jaotuse:

1. Jõukatsumine kätele, jalgadele, turjale.
2. Tõmbamissport resp. mängud.
3. Tähelepanelikkuse mängud.
4. Kõvaduse mängud.
5. Osavuse mängud.
6. Tasakaalu mängud.
7. Tõstmise ja muud selletaolised mängud.

Ilma, et siinkohal sõna võtaksime mängude sisulise külje kohta, mis vahest vägagi huvitav oleks võrreldes rootsi rahvapärasteid mängu meil levinenud mängudega, toome selles numbris neist rida tüüpilisemaid ühes selgitavate joonistega kunstnik P e e t A r e n i l t.

E. Idla.

Mängude sissejuhatuses kirjutab autor:

Meie vanad spordimängud kujutasid tähtsa teguri maaelus ja omasid tähtsa koha aastapidustuste tsüklis. Eriti olid jõulu mängu traditsioonid väga rikkad. Aga ka teiste inimelu pidulikkude juhtumite ja töö juure kuulus hulk spordimängu. Mängiti pulmas, vooridel,

küüdil, lõikusepidudel, talgutel, mihhklipäeval ja teistel tähtpäevadel.

Need mängud etendasid suurt osa noorte kasvatuses. Vaade nõudis, et inimene peab olema terve ja karastatud, et jõuda seista vastu eluraskustele. Pole liialdus, kui neid nimetatakse tõeliseks rahvagümnaastikaks, kuni isa Ling tuli oma võimlemissüsteemiga.

Ei puudunud ka oma kindel mängu organisatsioon. Tihti pidid noored, et pääseda kõrgemasse vanuseklassi, tegema läbi teatud tugevus- ja osavusproovi. Poiss, kes hästi oskas oma kunste, oli muidugi eriti lugupeetud ümbruskonna tüdrukute poolt.

J.U.F.*), kes töötab maanoorsoo kodutunde ja kodukoha-armastuse kõvendamise ja noorte isetegevuse arendamise alal, teeb õieti, kui ta nende vanade mängude elustamise oma töökavva võtab. Kuulugu neile endine aukoht, mis neil oli enne rootsi maarahva elus!

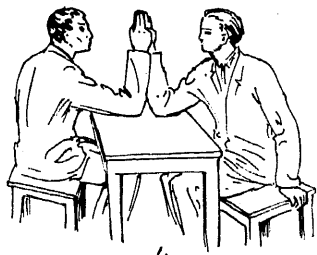
*) Maanoorte ringide ühendus.

1. Käte murdmine.

Kaks isikut istuvad teine teisele poole lauda, mis ei ole liiga lai. Siis panevad nad parema (vasaku*) käe lauale, nii et küünarnukk toetub lauale. Selle järele haaravad nad üksteise käed sel viisil, et põidlad haaravad üksteist ja ülejäänud sõrmed jäävad tugevasti vastu vastase käeselga. Selles asendis tuleb proovida oma käevarre tugevust seeläbi, et murda vastase käsi küljele ilma küünarnukki laualt tõstmata. (Joonis nr. 1.)

2. Jalgade murdmine.

Üks heidab kõhuli maha. Teine peab nüüd tõstma natukene lamaja jalga (joonis nr. 2), mille järele, kui ta on haarand lamaja jala, ta asetab oma põlve tõstetud jala põlvekurku

ja kangutab. Lamaja peab hoidma oma jala nii kange kui võimalik, sest kui see lõdveneb, on kangutajal kerge asi teda painutada ja siis on ta võitja.

3. Käevarre tugevuse arendamist

harjutati nii. Kolm umbes ühesuurust mängijat võtavad osa. See, kes keskel, asetab käed kukla taha, nagu joonisel nr. 3. Seeläbi saab kõverdunud käevartest suurepärased rippekonsud. Mõlemad teised mängijad riputavad endid selle järele üles, võttes kätega kinni keskelseisja käsivarte alumisest osast. Olles riputanud endid teine teisele poole, peab keskelseisja pikkamööda pöörduma ühe ringi ümber, käsi kukla takka lahti laskmata.

4. Põlvemurd.

See, kes peab mängu teostama, läheb toa ühte nurka ja jääb seisma nii kaugele seinast, et ta saab panna peopesad vastu seina ja sealjuures seista sirgelt. Kui ta on võtnud selle asendi, s. t. ta peab toetama ühe käe ühe seina ja teise käe teise seina vastu, painutab ühe jala taha üles, nii et jalgasäär moodustab reiega täisnurga. Ülespainutatud säärele peab nüüd astuma teine ja esimene ei tohi lasta jalga langeda alla. (Joonis nr. 4.).

5. Tõmbamine. (Grinvarg).

Abinõud: Üks 1—1,5 m pikkune kõis, mis sõlmitakse otstest kokku, kaks väikest keppi 2—3 dm pikad ja umbes 1 cm läbilõikes.

Võistlejad laskuvad kápukile, pöördudes peaga üksteise poole. Kokkuseotud kõis pannakse lihtsas aasas ümber võistlejate kaela. Väike kepp võetakse nüüd suhu ja hoitakse hammastega kinni, mille järele peab vaatama, et nõör jookseks kepi alt, sest see peab takistama nõöril libisemist üles kõrvadeni ja võtta neid endaga kaasa. Nii siis on kõik

valmis võistluseks ja võistlejad roomavad tagurpidi kumbki enda poole ja katsuvad tõmmata endaga kaasa vastast. Vaata joonis nr. 5. Sobib ka ebatasasel maal. (Hundi tõmbamine august).

6. Härja tõmbamine (tüüp I)

sarnaneb väga eelkirjeldatud mängule ja usun, sarnaneb väga eelkirjeldatud mängule. Puudub kepp. Nõör on pandud lihtsas aasas ümber võistlejate kaela ja on tarvis tõmmata vastane enda poole.

7. Härja tõmbamine (tüüp II).

Abinõud: redel ja nõör. Mängijad laskuvad põlvili redelile, pead üksteisest eemal. Kõis pannakse üle kaela ja käte alt läbi. Siin peavad võistlejad tõmbama endid edasi üksteisest eemale ja redelipulkade poolt kätele ja jalgadele antava abiga katsuma tõmmata vastast endaga kaasa (Joonis nr. 7.).

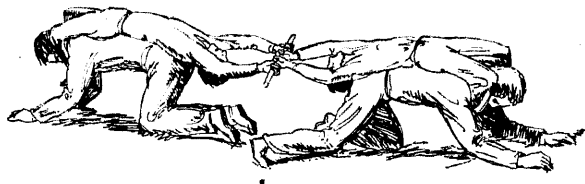
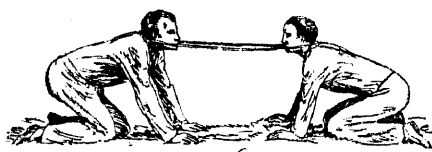
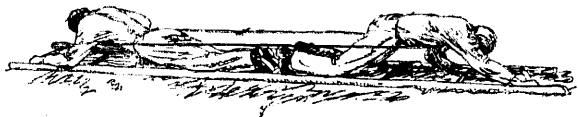
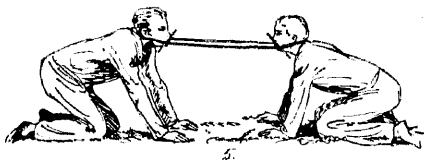
8. Härja tõmbamine (tüüp III).

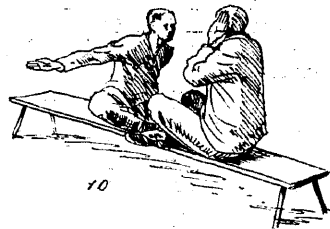
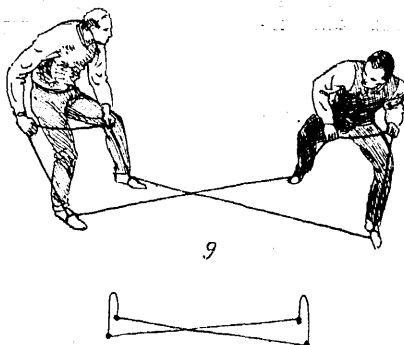
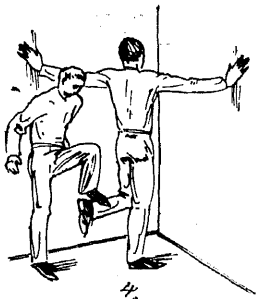
Abinõud: 3—4 dm pikk ja nii jäme kepp, et teda saab parajasti käes hoida. 4 võistlusest osavõtjat igas grupis.

Kaks võistlejaist on härjad ja laskuvad kápuli, üksteisest ärapöörduvalt. Teised kaks on ratsanikud, kes istuvad härgadele õlgadele ja panevad jalad härgadele kaela alla kokku. Seepeale painutavad mõlemad ratsanikud tagurpidi ja võtavad mõlemad kepi kinni, mis on nende vahel. Kui asetus on selge, hakkavad härjad tõmbama kumbki enda poole, kuni üks pool läheb kaasa ja see on siis kaotanud võitluse (joonis nr. 8.).

9. Kuke jälgimine

Vahend: 10—15 m pikkune nõör. Osavõtjad: kaks või rohkem, olenevalt nõöri pik-

kusest. Mäng on siiski lõbusam 4—5 osavõtjaga.

Oletame, et mängijaid on kaks ja siis pannakse nõör risti (joonis nr. 9.). See sünnib õilsa kavatsusega petta vastast. Mustade punktide kohta tehakse aasad, mis on ette nähtud ümber jalgade tõmbamiseks, nii et võistlejad jäävad vangideks. Väike kõiesilmus, mustade punktide vahel, peab olema käepide, millest osavõtjad hoiavad kinni, aga see ei tohi olla kõrgem kui et (kui võistlejad on oma jalad kinnitanud kõrvuolevatesse silmestesse) võistlejad aasa hoides peavad seisma vähe ettekummardunult.

Kui mõlemad võistlejad on vangistatud sel viisil, algab võistlus nii, et kumbki katsub kukutada teist järsu jala tõmbega tahapoole. Kui mitu isikut võtavad osa võistlusest, ei

lähe kõis risti, aga igaüks peab siiski hoidma kinni kõiesilmusest, mis tõuseb üles tema jalgade vahel (joonis nr. 9.).

10. Kõrvakiil.

Abinõu: üks pikk pink. Mõlemad vastased istuvad pingile, jalad risti all. See, kes peab saama kõrvakiilu, paneb vasaku käe vasaku kõrva ette vähe kõverdunult, nii et ta moodustab kausikese ja parem käsi pannakse väljasirutatult käeseljaga vastu vasakut, nii et vastane saab lüüa vastu peopesa. Vastane peab nüüd hästijuhitud löögiga vastu teise peopesa katsuma kukutada teda istmelt. Kui see sünnib, siis on ta võitnud. Vaata joonis nr. 10, mis veel paremini peaks selgitama asetust ja läbiviimist.

HELMUT BÖTKER

ÕPPURITE ARMASTUS

Tihti armastas koolipoiss Raim Räni väisata oma pinginaabri Endel Kuljuse kehva korterit.

Endel oli pikk ning kõhn poiss: põsenukid teravad, jume kollakas-pruun, suu ümber ikka lapsik naeratus, ent suuris siniseis silmis trotslik ja rabelev tuli.

Ehkki kirjanduslike kalduvustega romantiline tüüp, siiski paelus ta sportlike harrastusiga Raimu oma tahtejõuga ja läbilõvusega. Tal vedas hästi koolis, ent samal ajal teenis ta endale ka elatumisraha ajakirjandusliku pisitõega.

Raim oli madala kasvuga, matsaka kehaga karminäoline poiss, kes õppis ja sportis tussaselt, koguni vihaselt ega seltsind palju kellegiga. Ainult Endeliga ta sobis, ent temagi juures oli tublisti kinnine, temalegi jäi osaliselt mõistmatuks. Nende vahekord oli enam

pinginaabriline, tundus pigemini meeldiva harmumusena.

Spordipoiss Raim istus peagu igapäev kirjamehe Endeli juures. Tundus mõlemale mõistmata tarvidusena igapäev vestelda kõigist maailma asjust, harjutada Endeli kulu- nud kitarril lööklaule, sorida pisut raamatuid Endeli logiseval raamaturiivil ning nagu muuseas uurida pisut ka õppeasju.

Hoolsa korrapärasusega jätkas Raim oma käike kogu õppeaasta jooksul. Siis aga kevadilmade saabudes katkestas ta oma väisangud Endelile ootamatult. Koolis ei selgitand ta oma salapärast meelemuutust, oli vaid väljendusis sõnatum ja saamatum endisest. Varjas morni muige taha endas toimunud muutuse või murrangu.

*

Ühel udusel laupäeval ilmus ta jällegi Endeli korterisse. Istus logisevale toolile, lehitsetes vaikides ajalehte ning lobises siis teeseldud ükskõiksusega:

„Paari tunni pärast läheb siis see korvpalli lõpulahing gümna ja reaali vahel lahti. Mängin kaasa. Küllap kõnelevad minust pärast veel.”

Püüdis naerdagi, ent närvlikud huuled tõmblesid ainult võikas irves. Jätkas siis ka-redalt:

Tahan mängida nagu ei kunagi varem. Näh-ku siis tütarlapski."

— Või sindki tõmbavad tütarlapsed — mu-natas Endel.

— Ei, ainult üksainus.

— Armund või?

Raim põrnitses harjund pahurusega ak-nast. Endelis tekkis ähmane imetus kaaslase üle, kes esmakordselt ilmutas oma südame-sa'adusi, liiatigi vahekordi naissooga.

Äkki viskas Raim Endelile piilkava pilgu.

— Tunned sinagi teda. Oled temaga tant-sind ja teda kojugi saatnud. —

Endelis kihvatas ja suu sosistas: Kes ni-melt?

— Hilja Orvik. —

Pahatahtliku uudishimuga seiras Raim En-delit. Viimane aga säilitas ükskõikse näoilmne.

— Ära arva — venitas Raim — et tahan teda sinult võtta. Õieti ei kuulugi ta sulle, kuigi oled temaga tantsind, teda ehk kodu-tei suudelnudki. —

— Ära jaburda! — katkestas Endel vi-haselt.

— Tahtsin vaid öelda, et su vahekord te-maga pole tõsine. Ta näeb sinus ainult hää-d tantsijat, mitte aga armastajat. Ta ei hooli sinust. Ta kuulub mulle. Seda tahtsin öelda sulle. —

— Oled äärmiselt labane, Raim. Tahad vist minutit välja kaubelda mingit teenet. Sellest ei tule midagi. —

— Ära ärritu! Oline ju sõbrad, vähemalt varem. Selgitame asja omavahel. Ütlen veel kord: tüdruk vaid sõbrustab sinuga, muud midagi. Küllap ta varem-hiljem hakkab vaa-tama kehaliselt enamlubavate poiste poole. —

Endel pööras vihasele raamatulehti, Raim kortsutas kärsitult ajalehte ning jätkas siis:

— Öhtul selgub lõplikult, kas saavutan edu Hilja pool. Pärast mängu läheme meeskonnaga tema poole, ta vanemad sõitnud maale külla vanaemale. Näitan talle siis, et tantsidagi os-kan ja armuasjadega toime tulen. —

— Aitab! — hüüdis Endel tülgestanult.

Raim tõusis, ent küsis siis:

— Tuled sa ka öhtul TKSÜ-sse? —

— Tulen, ja Orvikutegi poole tulen. —

Raimu laup tõmbus kipra, suunurk tuksa-tas vihaselt. Haaras siis mütsi, nõõpis palitu ja hüüdis ukse vahelt:

— Siis öhtul näeme! —

Koridoris kaugenesid ta rasked ruttavad sammud.

*

Endeli pääs ristles musttuhat mõtet. Sagi-des püüdsid nad üksteisest üle hüpata. Ta sa-jatas oma saamatust, kirus Raimu julgust ning jõhkrust, imestas ta äkilist teotsemis-tungi.

Pikkamööda rahustus: mõtted korraldusid kindlasse järjestusse.

Kuid kainelt kaaludeski näisid paratamatud kokkupõrked tüdruku pärast talle ilmselt kao-tusrikkaina. Hilja side Endeliga pole ju kuigi

HERBERT SACU

Suwinä

I

*Sa laulsid siis mustlase laule,
Tulest karglesid sademed.
Nüüd on see vaid muinasjutt fauge,
Suve uut ootan südames.*

*Meid ümbritses suviöö vaiksus,
Ja must sametkangas me ees..
Lepalehis tumas leetide laite,
Tähed tirkad õõtsusid wees.*

*Su nutraid mustlase wiise
Jään waitides kuulama tord.
Ju kadusid suviööd kiired,
Ent tõlab su wiimne aford.*

tugev hoolimata... ja kibestununa tõmbas En-del härgikaelusest siidpaela Hilja annetatud talismaniga. Samase talismani oli ta kinki-nud Hiljalegi ja selle paar kuud tagasi Kad-rioru jalutuskäigul lasknud libiseda Hilja klei-di lõikest....

Ent tüdruk on tagasihoidlik, suudab ta pan-na vastu Raimu võimsaile rünnakuile...

Nad olid kohtunud peaaegu igapäev. Hom-mikuti ootas Endel Hiljat Tehnika tänava nurgal. Säält kõndisid nad piki vallikraavi kaldaid, kuni kumbki lahkus oma kooli. Öh-tuti kohtusid nad harvemini, kuid nädalalõpu tantsingul käidi taas ühiselt.

Nende vahekorral oli küll süvenend ja sü-damlik, ent praegusel hetkel tundus ta Ende-lile siiski haprana. Kas see vahekord pole siiski tõesti vaid suur sõprus, sisaldamata arg-likumatki armastust. Kas ei saa see nende suhetele saatuslikuks? Endine naistearg Raim on muutund ning teostab nüüd Endelile tead-matult tütarlapse piiramist. See kardetav toi-ming kehaliselt „rohkemlubava” poisi poolt tuleb lüüa tagasi.

„Veel pole kadund kõik!” tsiteeris mee-letunud luuletist, haaras kitarrri, sillerdas sel-lel mõned šlaagerid, riietus siis ja sammus läbi sombus tänavate kohtamispaiga poole.

*

Tehnika tänava nurgal ootas sale, ümmar-guse näoga tütarlaps Endelit. Ta heledaid lokke kattis tavalise koolimütsi asemel turba-pruun kolmnurkne sammetmüts.

— Tervist! — hüüdis ta ja haaras Endeli kää.

Nad sammusid alla vaksali alleele. Kõne kaldus kohe eelseisvaile korvpallivõistlusele.

lehtusi.

II

*Suvi on läinud;
Mälestusteri veel fuldseid weeretan peol,
Waifides naeratan. Südame nendega
Kõõmsaid on radasid läidud. [seon.*

*Sulle weel, tütarlaps, laulatsin laule
Nii kui meri laulis juis.
Lained harjul töid unelmaid fauneid,
Kõif oli foffu me armastuswiis.*

*Suvi on läinud;
Kollaseid lehti mu afnašfe feerutab tuul.
Ja mured mul kambriš ees, sügis mu suul.
Ent äšja on päiffelšist teerada läidud.*

Arutati meeskondade võiduvõimalusi, köitis neidki tänapäeva koolinoorte huviala.

Kalduiti Kaarli alleele.

— Meie meeskonna hingeks on — suunis Endel kõneluse teatud sihis — Räni, vähe-malt tema enda arvates. —

Hilja jäi vapralt ükskõikseks. Nähtavasti polnud Raimu rünnakud veel mõjunud. Ta vastas vaikselts:

— Vaevalt temale maksab loota, olen näinud teda äärmiselt vahelduvas vormis. —

— Sa siis tunned teda ju ennemgi? —

Tüdruk viivitas veidi, siis jätkas rahulikult: — Tunnen ja oleksin pidand sulle ennem kõnelemagi. Jätkas siis väikse tunduva ärritusega:

— Ta otse piinab mind. Tuleb kooli vastu, luusib õhtuti meie maja ümber. —

„Seda ma arvasin” pomises Endel. Aga kas ta ei varja midagi, mõtles sealsamas. Kuid Hilja vastas loomulikult, teesklematult: — Ei tahtnud sulle ennem kõnelda, mõtlesin et saan ise hakkama. —

Siis Raim nähtavasti ei meeldigi talle! juubeldas poiss. Ta mõtted algasid taas kiirjooksu. Mida teha nüüd, kus olukord enam-vähem selge? Kuidas kindlustada Hilja, et ta tulevikuski suudaks püsida Raimu armutule all? Ja see Raimu narriv viibe, et varemhiljem tulla tal loobuda. Olevat oodata kehaliselt tugevama spordipoiši võitu. Ja äkki hoovas Endelile Raimu mõnitusest vastu alasti tõelisus. Temalegi tundus senine vahekord Hiljaga romantilise ilutsemisena. Ta aimas tugevamate elamuste vajadust.

Hilja aimas Endelis midagi kääriivat.

— Kõnele ometi! — sosistas ta.

Ja Endel kõneles, kõneles toonil, mis ülla-

tas mõlemaid. Mida Hilja arvavat nende vahekorra, kas pole see liiga tagasihoidlik? Kas ei tulla elu võtta nagu ta tõeliselt on? Kas mõtleb Hilja ainult momendile või tahab igavesti kuuluda temale? Kas ta armastab teda tõeliselt?

Hilja vahtis algul kokkunenult, siis rahunes ta ning küsis nüüd omakord mõtlikult:

— Enn, sa räägid nagu mõni teadlane. Oled sa kindel, et elu meid siiski kord ei eralda? Oleme ju alles õpilased.

*

Võimla oli tulvil lõbusaid noori, kes täitsid tihedasti kõik mänguplatsi ääred. Täis ülevoolavat tarmu olid need noorurid ning neiu. Oma täie häälega tahtsid nad vaimustada mängijaid, et minna siis koju kähisevate kõrdega.

Endeli ja Hilja saabudes oli võistlus juba täies hoos. Esimestena kohtusid kaks tütarlaste keskkooli. Publik oli veel vaikne, rahulik. Ainult tasaste hütududega avaldati üksikuile mängijatele poolehoidu või lautust.

Hilja asetus mänguvälja otsa pingile. Ta tagasihoidlik roostepruun kleit asetas ta teiste kirevalt rietatud koolitüdrukute seas tagapõhjale, ent ta värskest roosatav nagu tõstis ta ümbritsevate verevaeste tütarlaste seast esirinda. Endel oli jäänud kaugemale.

Ent siis märkas Endel Hilja seljataha pugevat täienäoga naerva spordipoiši Raimu. Sosistas nähtavasti midagi meelitavat, sest neiu punastus nähtavalt. Siis Raim vist lausus mõne tabava naljatera, sest Hilja naeris laginal, Pagana poiss, see Raim, muidu ei saa sõna suust, aga nüüd paneb tüdruku naerma koguni! Ja Endeli meeltes lõi taas kõrgelt mässama kuri kahtlus. Kas ongi Hilja Raimule nii ükskõikne, nagu ta püüab näidata. Raim ju tugev terve poiss ja palju need tütarlapsed nüüd arvestavad vaimseid omadusi!

Raim lahkus varsti, kindlasti läks ta riietuma võistluseks.

Nüüd siirdus Endel omakorda Hilja lähedale.

Uuris Hiljalt, mida see Raimust arvab.

Hilja vaikis alul, ent lõpuks siiski vastas:

— Pean teda kohtlema täna õrnalt, muidu ajab sihuke jonnipunn meil kogu möllu-õhtu lõhki. —

Endel rahunes näiliselt.

Algas õhtu huvipakkuvam mäng gümna ja reaali vahel. Publikule lüliti hääled sisse. Kistas ei kostnud enam üksikhääled. Organiseeriti kõnekoore.

Poisid mängisid noorte lõvidena, oli ju kaalul seeaastane meistritiitel. Hüplesid, jooksid keskkoolide parimad meistrid, vihisedes lendas pall.

Raim, kes oli tahtnud näidata hiilgemängu närvi, tublisti ning jäi teiste kõrval pisut varju. Vähhkres mehemoodi, võttis oma jõuliste jalgadega suuri samme, tegi oma tugevate kätega võimsaid viskeid, — aga kõik see rähklemine vaibus tulemusita.

Eriti agar püüdis Raim olla korvi all, mille ligidal istus Hilja. Kuid teda tabasid ebaõnnestumised, tegi rumalaid vigu. Toimind kolmanda lubamatu võtte, pidi ta paratamatult lahkuma mängust. Hilja pidi õige lähedalt

nägema ta hädist nagu. Võidurõõmsalt piilus Endel Hilja poole. Aga neiu näos ei peegeldunud mingit sisemist kaastunnet.

Kuid siis sai Raim ometigi sangariks. Gümnaasistid vilistasid kohtunikele oma mehe kõrvaldamise eest, kuna realistid avaldasid võidulootuses kiitust. Kogu publik oli jagunenud kahte vaenulikku leeri poisi pärast, kes ise ei mängind täna kuigi hästi. Endel nägi tusa-selt, et Hiljagi ajas huuled vilistamiseks torru. Tähendab polnud siiski Raimu vastu ükskõikne!

Selliste vildakate järeldusiga küttis Endel kuumaks oma viha. Hilja kõrval pingikoha vabanedes tungis sellele. Tahtis vaigistada oma raevuhoogu, öelda Hiljale paar karmi sõna. Aga tormist mängu jälgiv publik kisendas nüüd nii kohutavalt, et oli võimatu midagi kõnelda. Alles tükk aega hiljem vaibus kisa ja mängu poolaeg lõppes gimna napi kaotusega. Ent nüüd oli Endeli vihahoog vaikind andes taas ruumi piinavale kahtlusele. Segase pilguga silmitses ta enda kõrval istuva neiu saledat keha. Ta kujutles, nagu hoiaks ta seda habrast olendit oma käte vahel, ja ta meeled muutusid rahutuks.

— Lähme garderoobi, — ütles ta võõra häälega.

Seal polnud ühtki inimest.

— Lähme ära, Hilja! —

— Ole ometigi mõistlik. —

— Ma armastan sind! Armastan! Kuuled sa!

Neiu kogeles midagi mõistmatut.

— Lähme siit, lähme kohe! —

— Kuhu siis? sõnas neiu pahaselt.

— Ükskõik kuhu. Minu juure koju.

Neiu tõukas nooruri eemale.

— Ei, Enn, nüüd mitte! —

Pahuralt vaatasid nad teineteist. Endel mõtles lisada midagi solvavat Hilja ning Raimu suhte kohta, aga vaikis targu.

Kuid Hilja lausus poisile hellalt:

— Mine rahusta end värskes õhus, kuid täpselt kell kümme ole meil!"

Kergel sammul sisenes Hilja võimlasse.

Endelil oli praegu ükskõik, kas Hilja armastab Raimu või mitte. Toetus veidi kivi-seinale, väljus siis väsinult spordihoonest.

*

Pärast karastavat jalutuskäiku sisenes Endel Orvikute majja Tehnika tänaval. Ukse avas Hilja tudengist vend Heldur. See oli lõbus poiss, viibis meeleldi keskkooliõppuritega.

Kaks alumise korra tuba oli ühendatud miniatüürseks tantsulokaaliks. Mööblid olid nihutatud seinte äärde. Nurkatõmmatud söögi-laal seisib pudeleid ning klaase.

Poistest olid jõudnud kohale alles mõningad. Nad olid nurgas piirat sisse tosinast tütarlastest. Sobitati või uendati tutvusi. Hiljat polnud nende seas.

Endel leidis neiu kõögist valmistamas võileibu. Oli tagasihoidlikult endises roostepruunis kleidis. Raim istus Hilja juures. Rietatud tuliude ülikonda jälgis ta Hiljat tusa-selt. Endeli tulles heitis talle kõrgi, ent ühtlasi paluva pilgu: Lase meid olla üksi! Endel väljuski.

Raim siis polegi veel võidul: loodab aias! Tuled vist koos võistlusilt ent teel mitte jõudnud kokkuleppele. Endelele tundus siiski nagu varitseks kusagilt mingi teadmatu oht.

Teda ärritas paarikümne inimese lõbus tants ning heliplaadi närvesööv kähin. Tal puudus midagi. Muidugi Hilja lähedus! Aga võib olla oli see kadumaläinud sõprus Raimuga!

Rahutuslaine haaras teda jälle nähes Hiljat tantsimas Raimuga. Poiss tantsis täna halvasti. Hilja punetas. Küllap vist Raimu sõnade mõjul. Raim! oleks Endel tahtnud hüüda. Vaata ette! Hilja kuulub minule!

Hilja kuulatas Raimu kõnet sõbralikult. Seda teeb ta minu pärast, mõtles Endel, et mitte vahekorda reeta. Mõnikord näis Raim ütlevat midagi lõbusat. Siis ümbritses neiu huuli võluv muie.

Endel seisatas aparadi juures ja vaatles tantsivaid paare. Rõõmsalt lobisevad, anduvalt kokkukasvand olid nad kõik. Paljud neist algasid elustavat armu süüdi, milline oli taband Endelit ja Hiljat juba nüüd kaugena tunduvat sügisel. Keegi kelmikas tüdruk kutsus äsjaistund Helduri tantsima.

Endel tundis end üksikuna. Astus aeglaselt kotta ja säält aeda, kus maa oli külmand konarikuks. Aknast kostsid kriiskavad grammofonihelid ja kaapivad tantsusammud.

Üleval oli Hilja toa aken avatuna. Armastas vist magada hästi tuulutatud ruumis. Igatses vast oma noorurit, see taas oma neidu. Vahel oli tagasihoidlikkuse ja eelarvamuste müür.

Sisenend uuesti rõkkavasse ruumi, leidis seltskonna oivalises tujus. Raim naeris Helduriga käes värisev klaas. Hilja istus vabana seinä ääres. Endel kutsus ta tantsima.

Paiskusid teiste sekka, nautisid tantsu pääd kallistavalt koos. Äkki Raim surus silmakulmud tigidalt kokku, nähes Endelit-Hiljat tantsimas. Need hoidusid liigse teineteisesse kiindumisega ärritamast sapist sportlast. Ent nende kogu olemus kõneles.

— Mis Raimul viga? küsis Endel.

— Ta ei jäta mind täna rahule. —

— Tule aeda. Lähen välja, tule mulle pisut hiljem kõögi kaudu järele. Neiu noogutas ja läks sõbratari poole. Raim seiras Endelit, kes väljus vastu tahtmist.

Endel kõndis mitu korda ümber aia. Kuid Hilja ei tulnud. Müra kambris oli kolmekordistund. Polnud kuulda enam üksikhääli, sulasid sellesse üksikud naerukiljedki. Oli vist ohtralt võetud tujurohtu.

Endeli hinge vajus taas kahtluste laine. Ei! hüüdis ta siis. Hilja teeskleb, et rahustada Raimu.

Endel sisenes uuesti põnevusega. Oldi koondund pantmängudeks. Hilja ja Raim seisid ringis vastastikku. Raim lõkendas ning oli vestiväel. Hilja viipas Endelit: „Tule siia!"

Kuid Endel tundis äkki noru ning väsimustunnet liikmeis. Kogu õhtu oli möödud erilises pinevuses. Tema ning Hilja vahel pendeldav Raim oli mürgitand kogu õhtu. Kas mitte Raim oma visadusega ei hakka Hiljale viimaks meeldima?

Vaevalt istund lausus Hiljale väsimusest.

— Tahan koju minna. Tule lase mind välja! —

Neiu hammustas huult.

Spordikiri Helveetsiast.

„Eesti Nooruse“ ilusat soovi: saada ülevaadet sinseist kehakulturseist harrastusist — ei saa ma, kahju küll, kuidagi väärilt täita mitmesuguseil põhjusil. Võin avaldada vaid üht-teist isiklike muljete vallast.

Siin näib mulle kohe esmajoones, et kehakultuursed harrastused mitte niivõrt pole levinud, ega tunginud rahvasse, kui meil põhjas.

Erialalisi sportlasi on muidugi rohkem: ajalehtede sporditeated on võrdlemisi mahukad, sest jalgpalli võistlused, linnade, maakondade vahelised jalgrattamaratonid (või kuidas neid nimetada!) on sagedased, samuti tennis mängu turniirid. Ent see viimane eriti pole kaugeltki massisport ega noorsoole kättesaadav oma eriliste eelduste ja kalliduse tõttu.

Soodsamad on tingimused veespordi suhtes. On ehitatud viimasel paaril aastal eeskujulikke ujulaid, mis südasuvel peaaegu täistuubitult kasutamist leiavad, sest kilomeetre pikkuseid liivarandu siin ju pole; istutakse ja lebatakse vaid laud- ja tsé-ment platvormel ja osalt ka murul, ent siin võib paljajalu sattuda mesilasile valges madalas alpi ristlikheinas... Järved on enamasti ka talvel jäävabad ning olen kuulnud üksikuid vahvamaid suplejaid (veespordi klubide liikmeid!) seda sporti harrastavat aasta läbi. Üldiselt algab siin supelhaaeg mai lõpul, juuni keskel ja kestab septembrini. Järved on sügavad, vesi tuleb jäaliugustikest, järelikult on ta jahe.

Jõed on siin käređajooksulised, ei võimalda

— Vabanda, et pidid aias ootama! Raim ei lasknud mind hetkekski vabaks. Ta on päris joobnud!" Nurus vast, et peidaksin ta kuhugi ja lasaksin pärast oma tuppa.

Hilja hingeldas. Endelile kerkis veider mõte.

— Ma ei lähegi. Tee vaid nagu laseksid mind välja! —

— Mis sa siis kavatsed? —

— Ma, ma lähen ise sinu tuppa. —

Ta ootas vastuvaidlemist.

— Mine! lausus tasa.

Endel pöördus ja ronis trepist ülesse. Ta kuulis veel kuidas Hilja sulges kägiseva ukse ja läks taas mängijate juure. Endeli süda puperdas.

*

Kuuvalguses paistsid Hilja toa mööblite äärjooned. Väike pesukummut, tualettlaud, ümargune peegel. Akna kohal töölaud, sellel tindipott, vihke ja raamatuid.

Endeli uur näitas kuuvalgusel pool üks. Ta istus lahtisele aknale ja ootas. Keha värises öö niiskuses. All kriiskas grammofon, kuuldusid lärmavad helid. Võib olla tantsib Raim jälle Hiljaga.

Siis kuuldus aias joobnud hääli. Heldur seletas paarile poisile midagi. Endel sulges silmad. Häirivad hääled mahenesid, peaaegu vaibusid. Kusagilt kostis Endeli lemmiklaul: „Sää! kus rukkiväli legendikul heljub“. Kas nägi ta und?

Ta oli tõesti maganud. Ta kuulatas. Kojast kostis mõningaid hääli ja tütarlaste naeru. Majauks kõmises, võti kriuksus. Siis kadus kõik. Talumatu vaikus. Kuni hakkasid sammud tõusma treppi mööda üles.

*

Ja siis avanes tasa uks. Hilja hoidis sõrme huultel läks siis akna juure ja tõmbas kardinaid ette.

— Tead sa, Raim oli üsna purjus. Piinas

mind. Sain tast nüüd ometi vabaks. Alles praegu väljus ta. —

— Väljus ta tõesti? Lubas ju end kusagile peita ja — Endeli hää! katkes erutusest.

— Nägin, et läks esikusse teistega. Küllap läks väljagi. —

— Tead sa — õigustas Endel oma kartust — Raim on pois, kes kergelt ei loobu kavatsusist.

Hilja naeris pilkavalt: „Jäta ju oma igavad arutlused! — Tõmbas Endeli, et teda valalut suudelda ja tõukas ta, et teda armunult vaadelda.

Ent äkki nukrustus ja astus akna juure, et mitte näidata oma pisaraid.

Endel kohmetus, silitas ta pääd, aetas käe ümber ta piha. Väljas valgenes. Kauge katused olid nõrgas härmas.

*

Ent samal hellal hetkel kostis alt tüme mürts. Endel ja Hilja võpatusid ning tõmbusid vaistlikult teineteise ligi.

— See on Raim! sosistas Endel võidukalt.

Hilja väristas uskmatult pääd.

Siis kuuldus Helduri toaukse avamine.

— Kes siin kolistab? pomises unine tudeng.

See oli tõesti Raimu hää!

— Lähme alla! kuuldus all Helduri vihane hää!

— Nad lähevad veel täna tülli — sosistas Hilja, pean minema neile järele.

— Ei mina lähen ise, ütles nüüd Endel, kelle hinges näis toimund mingi muutus.

*

Kui Hilja hiljem tuli saali, istusid kõik kolm diivanil ja vaikisid. Kõrgepinge oli kadund, nägudel hiilgas sõbralik muhelus.

— Tulge kõõki! Keetsin kanget kohvi. See rahustab! ütles ta vaiksel ja nagu millegis kahklevalt.

*

Kummaline vahest on õppurite armastus.

Üks rändkodusid Alpides.

suplemist ega paadisõitu. Süstasõitu siin ei tunta, küll aga sõude- ja purjesporti. Siin Genfis on pea kogu päev järv ehitud valgete purjedega ja õhtuti on vägagi omapärane näha mustal veel liuglemas punaseid laternaid — need tähistavad romantilisi aerutajaid. Õhtuti ongi aerutamine julgem, järv ei üllata äkiliste tuulte tujudega...

Harrastatuid spordiala nii nooril kui vanul on muidugi mägirännakud. Selle all ei tule mõelda kaelamurdvaid ronimisretki piki kaljuseinu, lumiseid mäeharju või jääliugustikke nõõride, konksude ja redelatega (see oleks pigemini sport omaette: esmajärguliste mägisportlaste ala), vaid lihtsaid väljasõite ja rännakuid nii rohelisse kui lumme — trammide, rongide, omnibuste ning paremal juhul oma autoga. Nende liiklemisvahenditega välja jõudes linnade ja lagedikkude piirist, algab paaritunniline teekond ülesmäge, kepp käes, jalas tugevad saapad või kingad, seljas igasuguse ilmaga leppiv riietus ning veidi söögi- ja joogivarustust seljakotis. Lisaks sellele koormale vahel veel keedunõusid, mantleid ja vaipu, kui mõeldakse ööbida kõrgemates sfäärides, mõnes lihtsas onnis või hütis... Neid hütte on isiklikke ja üüritavaid ning rohkel arvul ka ühinguile kuuluvaid. Viimaseil aastakümneil on näiteks noorsooorganisatsioonide algatusel arenend ja tihenend nende rändur-hüttide ja puhke- (või suvi-) kodude võrk üle kogu maa, kasutamiseks matkahimulisile noorureile — ühingu liikmeile väikese ööbimistasu eest. Üksikasju selle matkamistegevuse kohta loodan saata edaspidi pikemas kirjutises siinsete noorsoo-organisatsioonide tegevusest ja tööst.

Neid hütte ja rändkodusid kasutatakse sa-

muti mitte vähemal määral levinend talispordilisel väljasõitel ning varustavad mõningad neist oma liikmeid ka suuskade ja muu talispordivarustusega. Talikuurortides ja nende lähikonnas viljeletakse muidugi mitmeid talispordi harusid, kuid alla linnadesse ja küladesse need tavaliselt ei ulata — pole küllaldaselt lund kelgutamiseks ega jääd uisutamiseks.

Võimlemine kui ala oma ette näib siin vist peajasjalikult koolinoorte tunnikavaliine kohustus, kuid ei ulata noorsoo vabaaja harrastusteni. Võimlad (mahaarvatud muidugi Baseli, Zürichi jt. linnade uuemaid ja ajakohaseid ehitisi) jäävad ehk meie uuemaist koolivõimlaist tublisti maha, sest koolimajad on siin tavaliselt kõik vanemaid ehitisi, mis võimlemistaju ei tõsta. Üldisusel näib siin üldse puuduvat võimlemishuvi: ega tea ma siin ühtki võimlemisrühma, kuhu ehk võiksin liituda. Teie sarnaseid suurejoonelisi ülemaailsi spordi- ja võimlemispidustusi siin ei tunta.

Enam lugupeetud on plastika ja Dale-roze rütmilise tantsu kool hästitatud ja hinnatud. Selle õpilaste iga-aastane esinemine mitmesaja tegelasega eeskavaliste tants-pantomimide, laulumängude, rühm- ja soolotantsude, koorilaulu (ja retsitatiividega) on siinseks teatri suursündmuseks.

Omapärased kuid mitte järeloomamisväärased, on ka siinseid koolide kevadpidustused, mis algavad karnevaalliku-piduliku rongkäiguga ja lõpevad karusellitamisega kusagil linnapargis. See karusellikultuur on prantsusepärane, ning sellega ilustatakse siin ka pühapäevi ning isegi uueaasta ööd... Eelistan siiski palju enam pühalikke kirikukelli põhjamaa lumises öös...
L. G.

Kandali ehk vana Eesti tants.

Viulil U. Taumile ette mänginud (oktoobris 1934.) Vana-Vändras elutsev HENDRIK ADAMSON 55 a. Viisi on H. A. kuulnud karjapoisi põlves. Siis nimetatud seda tantsu „Talupoeg“.

Tantsu kohastanud U. Taumi,

Joonised kunstnik PEET ARENILT

Osavõtjad: Kaks poissi ühes 4 kuni 5 mtr. latiga.

Algseis: Kumbki tantsija (poiss nr. 1 ja nr. 2), seistes ringis näoga vastupäeva, hoiab parema käega lati otsast kinni. Lattihoidev käsi sirgena alla, vasak puusas.

I tuur A osa: Terve tants sooritatakse tuljaku sammudega, kuid vastandina tuljakule tuleb teha siin esimene samm parema jalaga. Iga sammu juures, s. o. iga takti jooksul, õõtsutatakse latti. Nimelt järgmiselt: esimese takti jooksul poiss nr. 1 tõmbab latti paremale — poiss nr. 2 lükkab vasakule, teisel taktil poiss nr. 2 tõmbab paremale — poiss nr. 1 lükkab vasakule j.n.e. (vaata joon. 1). Õõtsutamine peab toimuma jõuliselt, käsi sirgena paremale — vasakule seejuures tuleb tõsta latti kuni rinna kõrguseni. Tehakse 8 õõtsut, s. o. 8 korda kummalegi poole (taktid 1—16). 16. taktil ei viida latti enam kõrvale vaid jäetakse nii nagu oli algseisus.

I tuur B osa: Tehes parema jalaga rõhulise sammu, tõstavad tantsijad 17. taktil lati hooga üles pea ko-

hale (käsi sirge!) ja pööravad päripäeva selle alt läbi tuljaku sammuga (vaata joon. 2). Pöördumisel tuleb libistada kätt ümber lati. Järgmisel (18.) taktil rebitakse käsi jälle alla ja liigutakse ringis edasi vastupäeva. Järgnevatel taktidel tegevus vastavalt taktidele 17. ja 18. Üldse tehakse 8 pöördumist (taktid 17—32). 32. taktil lõppedes jäetakse latt nii nagu oli algseisus.

Teine tuur A osa: Täpselt nagu A tuuri A osa (taktid 1—16).

Teine tuur B osa: Tantsijad teevad, alates parema jalaga, ringis ühe sammu vastupäeva (17. takt). Järgmisel (18.) taktil poiss nr. 1 tõstab vasaku jala küljele sirgena üles ja viskab lati selle alt parema käega läbi ning püüab lati kinni vasaku käega, andes selle kohe üle paremasse kätte ning jätkab takti täienduseks tuljaku sammu. Poiss nr. 2 sama aja jooksul liigub ringis edasi (vaata joon. 3). 19. taktil liiguvad mõlemad edasi, kuna 20. taktil heidab poiss nr. 2 lati jala alt läbi. Nii kordub see vahelduvalt kuni tuuri lõpuni s. o. poiss nr. 1 heidab lati jala alt 18., 22., 26. ja 30. tak-

Muljeid Eesti matkalt.

(ÜENÜ 15. a. aktusel esinenud Okeroiste naisvõiml. juhi prl. Helvi Haikkala kiri E. Noorusele)

Et ka maaoludes võimlemisalal võib jõuda vägagi kaugemale, sellele on elavaks tõenduseks käesoleval suvel ÜENÜ juubelipidustusist osavõtnud Okeroiste noorsooühingu naisvõimlejate esinemine Estonia kontsertsaalis 16. juunil.

Rühm sai alguse 1927. aastal, mis ka ühingu aitamisaasta, Lahti lähedal Okeroiste külas. Rühma kuulub kaksteist tütarlast. Võimlemisjuhina toimus üliõpilane prl. Helvi Haikkala.

Loomulikult on harjutusiga maaoludes raskusi. Puuduvad vastavad ruumid, puudub korralik saatemuusika. Ja Okeroiste asjasse vaimustunud tütarlapsed on, nagu meile jutustab rühma hingestunud ja kõige kunstilise huviga juht, näinud siin palju vaeva tulles harjutusile kilomeetrite takka ning sageli vaheaegu kasutand et jooksta kodusse — lehma lüpsma! Raskusist kõneleb seegi asjaolu, et klaverimängija on asunud teisel ja võimlejad alumisel korral.

Ent visa töö on annud tulemusi. Rühm on esinenud Lahtis, Soome noorsooliikumise 50 a. juubelil Mikkelis ja Helsingis ning käesoleval suvel Tallinnas ÜENÜ pidustusil. Igal pool on rühma esinemine olnud edukas ja poolehoid täielik, mida muidugi suurel määral tuleb panna andelise juhi prl. Helvi Haikkala arvele.

Prl. Haikkala pole kuiv võimlemisõpetaja, vaid looja sellel alal püüdes haarata mõndagi uut joont oma otsinguis. Pea igale esinemisele püab ta leida midagi uut, midagi mis vaatajas-konda üllatab ja kõige huvitumaski huvi võimlemise vastu äratab. See omaloomingu pingutus on haaranud kogu rühma, kus iga liige, kavakindlais kehaharjutusis võrdlemisi kaugemale jõudnud, ka suurt rõhku püüab panna loomingu küljele. Jälgides esinejate suurt tah-

telist pingutust ja säravaid silmi esinemise järel, võib aimata niisuguse võimlemistöö kasvatuslist tähendust. Ja kuuldavasti on Helvi Haikkala õpilasile võimlemine nii armsaks saanud, et mitmed neid end valmistada tahavad võimlemisõpetaja elukutsele.

Rühma võimiste kõrge tasemega tutvunes allakirjutanu läinud sügisesse Soome ringreisu (koos hra Hugo Schützi ja prl. Meta Kodaniporkiga) Lahti matkal, kus ka Eesti sõidu suhtes kokku lepitati.

Rühma esinemine Estoonias ja hiljem Noor-seppade kodus võeti vastu elava ja sooja tunnustusega. Võimlemismängudel esinemast loobus preili Haikkala rühma väiksuse tõttu, kuigi edu sealgi oleks olnud kindel. Pildil prl. H. Haikkala omakombineeritud haakrist harjutus. A. Meikop.

Oli ilus sädelev hommik, kui meie lõuna-hämelased valmistusime kaua oodetud Eesti matkale. Olime matkast vaimustatud, sest pea kõigile oli see esmakordseks küllasõiduks Eestile.

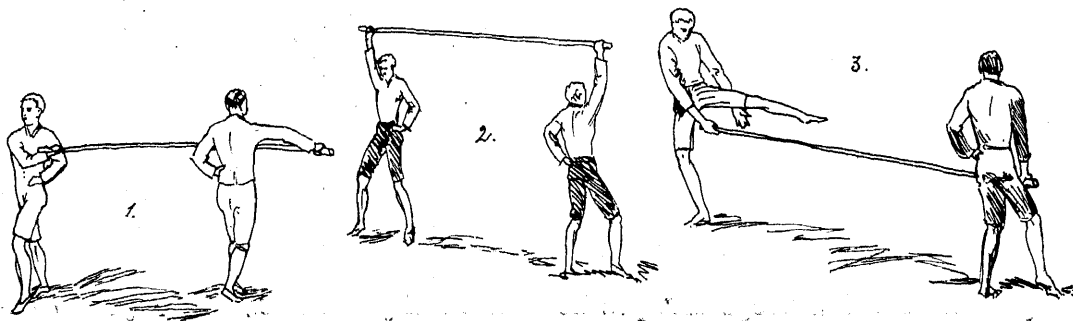
Meri oli vaikne ja laev lõhkus jõudsalt Soome lahe avarust. Peagi märkasime Eesti rannajoont ja varsti kerkisid vaatepiirile Tallinna tornide siluettid. Omapärane soe sugulustunne täitis rinna, kui pigistasime vastasolijate kätt, kuigi meie täielikult ei mõistnud kõike, mida kõneldi.

Vana Tallinn oli meile kõigile eriline nägemus. Vanad ajaloolised ehitused, keskaegne

til, kuna poiss nr. 2 heidab 20., 24., 28. ja 32. taktil (taktid 17—32). Tuuri lõppedes lõpeb ka tants.

Kandalit võiks nimetada akrobaatilise iseloomuga rahvustantsuks. Ta on

üleskirjutatud 1889. a. V. Meomuttel'i poolt Hallistest ja käsikiri seisab Eesti Rahvaluule Arhiivis. V. Meomuttel'i arvates olevat tants nõudnud tantsijalt „head liikmete osavust“.

ehitusstiil kitsaste kõverate tänavate ja järskute kivistustega, müürid, kõrged tornid — kõik see üllatas suuresti esmakordseid külalastajaid ja omapäraselt haarav ja kaunis oli Kadrioru hiiglapark.

ÜENÜ juubeliaktus Estonia kaunis kontsertsaalis haaras meid kohe täielikult. Ei tunnudki reisiväsimust ega mõne magamata öö pingutust. Märkasime, et 15. a. noorsookasvatustöö Eestis on kannud head vilja. Ent aimasime ka, et veel suuremad ülesanded on ootamas seda lootusriikast tööd tulevikus. Tundsi südant sisemuses soojenevat, sest olime ju sama aate inimesi, samade põldude kündjaid, samade uudismaade harijaid. Selliste aatesõbradena soovime siit veel parimat edu Teie jõulisele noorsootööle.

Omapärane pühalik tundus aktus läbipõimitud kõrgelt kunstipärase laulu ja orelimänguga. Hää oli meilgi esineda — väikseimgi numbrikene võeti vastu suurima poolehoiuga.

Imetlesime kui mitmel eri esinemisel ühe õhtuga suutsime olla. Meie, soomlaste, pidustused on sageli liigagi väsitavalt pikatoimelised, kuid siin liigume ühelt esinemiselt teise. Meiegi pidude ja päevade korraldajail tuleks Eestist õppida. Eeskava oli kõikjal lühikene ja täpne.

Suure üllatusena oli meile vabaõhuetendus staadioonil. See oli meile täielik uudis. Kuigi me keeleliselt ei suutnud sündmusest kõike taibata, oli ju etenduse paljas nägemine meile suur elamus. Suurepäraseid märgutuled ühinesid mitmevärviliste valgusheitjate suurejõuliste valguspiltidega haaravaiks jaaniöö nägemusiks.

Võimleja seisukohalt olid muidugi püha-päevased pidustused suurimad. Juba valdav võimlejate rongikäik lubas aavistada, mis oli tulemas. Otse suurepäraseid ühisesinemised staadioonil olivad Eesti kehakasvatuse võimsa tõusutee parimaks tõenduseks.

Süda soojenes tõeliselt nähes sinidressilisi eestlannasid ärtenni täitmas helerohelist staadioonivälja. Kui kaunilt ja rütmikalt see lainetav sinimeri hõljuski. Haaras ka meesnoorte jõuline esinemine. Siin oli sirgejoonelikust, täpsust ja jõudu.

Uskuge, te Eesti sirguva naispõlve esindajad, kes te noorusjõust lõkendava parvena täitsite avara staadioni, teie tõite meiegi südamesse päikest ja rõõmu. Tundsi seda vennasrahvana ja olime uhked Teie saavutustist. Teie võimlemine oli kui kerge ja suuregune mänglemine. Tundsi selle soorituse

suurust ja tähtsust, sest just teis sirgub teie maa kehakasvatuse tulevik...

Mulle kui kutselisele võimlemisõpetajale oli erilisel huvitav ja õpetlik tutvuneda Eesti võimlemisega. Niipalju kui seda võib otsustada võimlemispidustuste massesinemisest, erineb see mõnes suhtes veidi soome võimlemisest. Eeskava üksikud numbrid on lühemad, läbimõeldud ja lõbusa uudsusena tundusid kaivas mõned lauluga sooritatavad numbrid. See mõjus vaatajaile elustavalt, eriti meesrühmades, kus see laul oli jõulisem.

Sama soojendas meid ka rahvastantsurühmade esinemine. Oli märgata hääd tantsuoskust, hääd rütmitunnet. Kaunis oli rahvariiete värvikas pilt.

Meie kõikide jagamatu poolehoiu võitis aga üldesinemiste juhataja, kes järjekindla täpsusega valitses neid valdavaid masse. Palju on tehtud tööd enne kui mõnetuhandeline võimlejaterühm saadakse nii üheaegsele esinemisele.

Kadusid need lühikesed hetked ja olime sunnitud asuma tagasiteele. Südamed olid täis tunnet ja hõimusoojust. Olime saanud uusi sõpru. Tahame hardalt loota, et see kohtamine pole viimane. Meeleldi tahaksime nüüd näha vastukülastust meie pool Soome lahte...

Seniks aga meie parimad tervitused kõigile, kõigile!
Helvi Haikkala.

Ärge unustage EESTI NOORUST, soovitamast tuttavaile!

Tellimine 1935. a. peale on alanud.
Aastas kr. 1.80, poolaastas 1 kroon.
Jõulunumber hinnata.

Käesolevas nr. avaldatud jutustis „Õppurite armastus” sai ÜENÜ keskkoolidevahelisel kirjandusvõistlusil ergutusauhinna. Autor on Tallinna G. Adolphi gümnaasiumi õpilasi.

Viis aastat kehakultuuri ÜENÜs.

Ei saa öelda, et Eestis rahva kehakultuurilise kasvatusel küsimused oleks just hästi ja eriti õnnelikult lahendatud. Näib puuduvat meie kehakultuurilises liikumises teatav ühtlus, suur joon suur jõud, elatakse enam erioorganisatsioonides oma ette. Ent näib, et ei organisatsioonid ega ka riik pole täiesti rahul seniste korralduste ega tulemustega.

Soovida on jätnud neis oludes ka meie noorsoo kehaline kasvatus. Ajakirjanduses on sageli leidunud asjatundlikke arvustusi kehalise kasvatusel korralduste kohta koolides, mis mõndagi, eriti maal, soovida jätvat. Parem pole olukord ka koolist juba lahkunud noorsooga, kellel pole kiidelda ei juhtidega, abinõudega ega riikliku-seltskondliku tähelepanuga.

Neis oludes on ÜENÜ teinud võrdlemisi suure töö. Suuremana rahvuslikuna noorsooorganisatsioonina pole ta saanud kehakultuuri alal jääda pealtvaatajaks, vaid on ju algusest peale tegelend ka noorsoo kehalise kasvatusel küsimusiga.

Ülesanne pole olnud ÜENÜle tema praeguste aineliste võimaluste juures sugugi kerge. Teotmine kehakultuuri alal nõuab teatavat kulu ning meie kehakultuurile antud ohtratest summadest pole jätkunud ÜENÜle.

Alustati toetusita ja rahata. Loodi Keskjuhatusel juure spordi kesktöimkond, süstematiseeriti tegevust, jägati osakonnad osaliseks koostöök ringkondadesse, korraldati mitte millegagi erikursusi, töötati osakondadele välja töökavu, kutsuti võimlemise elustamiseks ellu ÜENÜ võimlemise instituut, algutati esimeste Eesti Mängude mõte (milline hiljem aineliste võimaluste selgumisel läks Spordi Keskliidule!).

Algatused pole jäänud tulemusita. Jõudsalt on ÜENÜs kasvanud kehakultuuriline tegevus ja spordihuviliste pere. Aasta-aastalt on suurenenud ja mitmekesisistunud kehakultuurilised huvid, on kasvanud ringkondade ja ringkonna võistluste arv. Tegeletakse jalgpalliga, kergejõustikuga, võrkpalliga, rattasõiduga, vee-spordiga, talispordiga, raskejõustikuga, võimlemisega, matkamisega, rahvatantsudega.

Ja ainsana noorsooorganisatsioonina on ÜENÜ kehakultuurile haaranud ka maanoori; hankinud maanoortelegi sportlikke oskusi ja teadmisi.

Tulemusi märkame võrreldes viimase viie (1929—1933.) aasta arvude ridu.

Spordi alal tegelesid 1929. a. 52; 30. a. — 57; 31. a. — 86; 32. a. — 97 ja 1933. a. 103 osakonda.

Kehakultuuri alal tegelesid:

	alla 18 a.		18-25 a.		üle 25 a.		üldse
	M.	N.	M.	N.	M.	N.	
1929. a.	212	44	607	171	168	8	987 223
1930. a.	212	63	646	217	175	18	1033 299
1931. a.	345	120	1107	283	262	21	1714 424
1932. a.	355	124	1175	277	271	19	1801 420
1933. a.	399	146	1188	320	289	22	1873 488

Osakondades oli

	29.	30.	31.	32.	33. a.
liuvälje	1	1	2	2	2
jalgpalli v.	12	15	20	30	32
kergejõust. v.	27	34	49	53	58

Tegelesid erialade järgi:

	29.	30.	31.	32.	33.
võrkpall	598	667	890	1146	1412
kergejõustik	476	512	1008	1324	1408
jalgpall	324	365	384	459	478
rattasõit	226	242	350	434	459
võimlemine	169	189	275	361	402
suusatamine	63	79	273	337	386
maadlus	46	53	91	124	132
ujumine	27	30	178	186	209
tõstmine	24	31	91	91	94
poks	24	27	60	88	92
korvpall	9	8	56	39	41

Viie aasta jooksul on korraldatud võistlusi: ujumises 22, poks 27, tõstealal 33, suusata-mises 51, korvpallis 56, maadluses 58, rattasõidus 265, jalgpallis 408, kergejõust. 835, võrkpallis 1093.

Erialalisi kehakasvatustlikke kursusi on korraldatud:

1929. a. — 8, 1930. a. — 14, 1931. a. — 17, 1932. a. — 28, 1933. a. 41.

Üksikute spordi erialade harrastuse järele jagunevad osakonnad:

	29.	30.	31.	32.	33.
korvpall	1	1	3	3	4
poks	2	4	8	14	14
tõstmine	3	5	15	15	16
ujumine	4	5	20	21	23
suusatamine	4	6	34	40	44
maadlus	6	8	16	19	20
võimlemine	9	9	19	19	20
jalgpall	23	25	15	28	30
rattasõit	23	26	40	49	51
kergejõustik	34	45	67	82	86
võrkpall	36	44	58	72	87

Kaudselt kuuluvad kehakultuurilise tegevuse valda ka veel matkamine ja rahvatants. Siingi on areng ja tõus silmanähtavad, kuid vaatleme neid mujal ja edaspidi.

Vajab mainimist, et ÜENÜ teenistuses pole olnud ega pole praegugi ühtki palgalist instruktori. Hoolimata sellest on Keskjuhatusel poolt lugematuid kordi (viie a. jooksul vähemalt 150 korda) saadetud osakondadesse vahekohtunikke võistlusile, instruktoreid ja lühiajaliste kursuste korraldajaid.

Mainima peab ka, et ei kehakultuuri sihtkapital ega ka Spordi Keskliit pole ÜENÜd teotuse vääriliseks pidanud. Ja vist palju energiat on kulutatud sellele, et ÜENÜ neis asutis poleks esindatud. „Tegelete spordiga muu seas,” on öeldud.

Ent nagu toodud andmeist näha, polegi see „muu seas” tegelemine nii väike.

A. Meikop.

ÜENÜTO

SPORDIKLUBI

Kui lasta pilk linnulennul üle ÜENÜTO Spordiklubi tegevusest äsjamöödunud hooajal, peame tahtmata nentima, et see oli suurimaid, edukamaid ja saavutusrikkamaid elamisist.

Suurimaiks kergejõustikuvõistluseks nii osavõtjailt kui saavutusilt osutusid ÜENÜTO 15. a. juubelivõistlused 27. ja 28. juunil. Osavõtjate rohkusega ületasid neid ainult Eesti Mängude aegsed võistlused. Saavutusist annab ülevaate juba see, et püstitati neli uut eesti rekordit. Juubelivõistlusile oli pandud välja erakordselt palju kõrgeäärtuslikke rändauhindu, millede hankimisel osutasid erilist kaasabi klubi juhatusliikmed V. Puhk, K. Tomberg ja K. Soonberg. Parima ÜENÜ meessportlase auhinna omandas V. Rattus, parima naisportlase oma O. Arras.

10. juulil korraldas klubi tänavused suurimad (arvamata kaasa Eesti-Soome maavõistlus) rahvusvahelised võistlused. Võistlused kaasa maailmakuulsused Matti Järvinen ja Gunnar Höckert. Märkimise siinkohal, et ühel teisel Tallinna organisatsioonil Järvise kutsumine ei õnnestunud, mille tõttu levitati jutte nagu poleks see õnnestunud ÜENÜTO spordiklubilgi. Ühel osal meie spordipublikust tekkiski kahtlus. Kõik aga sündis nagu kavatsatud. Matti tuli ja läks Soome tagasi ÜENÜTO spordiklubi suurima sõbrana. Võistlusil heitis ta küll ainult 70.10, kuid oivalise naudingu pakkus see spordipublikule sellegipärast. Ei osatudki alul märgata teist üllatusmeest G. Höckertit, kes E. Pröömi (teisena) sundis uuele Eesti rekordile. Rekordi jooksid ka ÜENÜTO naisportlased 4×100 m teatejooksus, koosseisus Rauge, Kallismaa, Uus ja Kelder, ajaga 53,8. Joosti üksi, kuna konkurendid ei tahtnud aidata kaasa uue Eesti rekordi püstitamises. Rekord sündis siiski ja huvitav — seda pole ÜENÜTO suutnud parandada ka hiljem tugevas konkurentsisis.

Nende kahe n. ö. suurvõistluse märkimisega oleme jõudnud ÜENÜTO spordiklubi tänavuse hooaja tähtsama osa juure: suhete loomine ja kõvendamine vennasrahva — soomlastega, kellega korraldati tervelt 3 klubivõistlust.

Esimene toimus 26. ja 27. mail Tallinnas Helsingi KU (Kenttäurheilijat) ja terve ÜENÜ sportlaskonna vahel. Võitsid soomlased 85:74. Võistluskeeld õpilassportlasile ja ja väljaspool Tallinnat asuvate sportlaste sõiduraskused mõjusid kaasa, et ÜENÜ ei suutnud panna välja tervet koosseisu.

Järgmine toimus ÜENÜTO naisportlaste ja HNU (Helsingin Naisurheilijat) vahel 27. juulil. Eelmisel aastal Helsingis võidukas ÜENÜTO pidi tänavu kapituleerima 38:31, sest HNU naiskonda oli tänavu hangitud soome parimad naisportlased.

HNU ja ÜENÜTO naisportlased.

Suureks sõprussidemete kõvendamiseks kuunes 20 ÜENÜ meessportlase ja terve ÜENÜTO naisportlaspere Soome matk 8.—13. augustil. Toimus Helsingis teine klubivõistlus KU-ga, mille seekord võitis ÜENÜ 77:51. Võisteldi ka Mikkelis ja Kymintehdas, kus saavutati häid tulemusi.

Juunis Soome spordiliit võimaldas veel viiele ÜENÜTO sportlasele (Saar, Kadak, Kutti, Reinvelt ja Vahtel) võtta osa soome kergejõustiku instruktoreite ja aktiivsportlaste kursust. See oli esmakordne, kus sellisel kursusel viibis välismaalasi.

ÜENÜTO spordiklubi on intensiivselt löönud kaasa kõigile sportlikele üritustele. Eesti Mängudele saatis klubi 120 võimlejat. Kergejõustiklastest olid edukamad Rattus, Knuut ja Kuuse, kes on kuulunud ka Eesti rahvusmeeskonda Soome, Läti ja Poola vastu. Neist Kuuse kutsuti 24. juunil Varssavi võistlema ja võitis ta üliõpilasena osa ka SELL'i mängudest, kus saavutas esikoha.

Pannes suurt rõhku ka naispordile, kujunes naiste kergejõustiku esivõistlus 25. ja 26.

Eesti naisportlased Pärnus.

augustil ÜENÜTO-le suureks tuleprooviks. Oldi siiski kahe punktiga (59:57) sunnitud orgide esikoht loovutama Akadeemilisele Spordiklubile. Eesti meistritarideks tulid 1934. a. ÜENÜTO naisportlasit 100 ja 400 m Taimo Kelder ja kettaheites Olli Parts. Samuti osutus võitmatuks ÜENÜTO naiskond 4×100 m. teatejooksus.

Eeltoodule lisaks on klubi korraldand terve rea vähemaid võistlusi ja võtnud osa traditioonilisest kolme linna võistlusist Tartus.

Kergejõustiku kõrval on viljeldud ka jalgpalli, kus ÜENÜTO meeskond ühegi kaotuseta tuli ringkonna meistriks B klassis, pääsedes sellega ka A klassi, kuhu jäi püsima paremustabelis neljandana. Siin on suuri teeneid treener E. Kaljotil.

Tahtes pöörata tähelepanu ka veehpordi harastamisele, ehitas ÜENÜTO spordiklubi koos NMKÜ-ga endale ühise ujula Pirta jõeale. Ujujate ja veeportlaste organiseerimiseni ajapuudusel ei jõutud, ent on see pääpunktina järgneva hooaja töökas.

Ruumipuudusel jätame ÜENÜTO sportlaskonna koosseisu ülevaate edaspidiseks. Küll aga toome siinkohal paremustabeli iga ala sportl. saavutusist 1934. a.

Meesalade paremad:

100 m. — Rattus 11,0; Knuut 11,2; Kadak 11,4; Jõelet 11,6.

200 m. — Knuut 22,9; Rattus 23,0; Kadak 25,4; Kutti 24,3.

400 m. — Rattus 51,2; Kadak 53,0; Kutti 53,5; Knuut 53,5.

800 m. — Klemmer 2.07,4; Reinvelt 2.08,3.

1000 m. — Vaks 2.43,6; Saar 2.44,6; Reinvelt 2.44,8.

1500 m. — Järve 4.21,0; Reinvelt 4.21,4; Vaks 4.22,4.

3000 m. — Järve 9.27,1; Vaks 9.27,4.

Kaugus — Rattus 665; Kurvits 646; Jõelet 605; Kolguškin 601.

Kõrgus — Kuuse 190; Kolguškin 168; Kask 165; Allan 165.

Teivas — Kask 360; Kask 300; Illi 290; Koppel 280.

Kuul — Kurvits 13.11; Kask 12,50; Vaher 11.42.

Ketas — Kurvits 40.57; Kask 39.45; Kuk 37.12; Tomberg 35.29; Esku 34.44.

Oda — Vaher 50.16.

Naisalade paremad:

60 m. — Kelder 8,3; Rauge 8,7.

100 m. — Uus 13,0; Kelder 13,2; Arras 13,6; Kallismaa 14,0; Laube 14,4.

200 m. — Uus 28,0; Rauge 29,7.

400 m. — Kelder 66,1; Uus 67,3.

Kaugus — Arras 499; Kelder 493; Uus 456; Salben 435.

Kõrgus — Arras 145; Kelder 135; Uus 130; Riismandel 125; Luuk 125; Salben 125.

Kuul — Parts 9.48; Arras 9.33; Uus 9.11.

Ketas — Parts 34,20; Arras 28.46.

Oda — Parts 28.01.

R. K.

ÜENÜ ELUST

Nagu juba eelmises Eesti Nooruse numbris tähendatud on käesolev suvi ÜENÜ osakondades möödunud võrdlemisi kõrgepingelise kehakultuurilise tähe all. Teatud hoogu selleks andsid ka 15.–17. juunil korraldatud esimesed Eesti Mängud, millele alguses reageerisid üle saja ÜENÜ osakonna. Igal juhul sammusid ÜENÜ osakonnad võimlemise maaleviimises esirinnas ja jääb vaid soovida, et see võimlemishuvi ka edaspidi viljelemist leiaks.

Ka kergejõustikus on olnud väljapaistvalt agarad. Kahjuks ei saa Eesti Noorus siinkohal anda suviseist saavutusist ja võistluste tulemusist veel üldpilti, kuna paljudest osakondadest vastavad kokkuvõtted ja ülevaated saamata. Teeme seña hiljem. Tegevusinnult ja saavutuselt tahaksime siin esikohale tõsta ÜENÜ Peravalla osakonna, kelle tegevuse ülevaade allpool.

Võiksime mainida siinkohal ka naisnoorte senisest suuremat kaasatulemist kehakultuurile. Eeskätt muidugi võimlemisalal. Paljudes ÜENÜ osakondades (Kaeravere, Somp, Mädapea jt.) on naisvõimlejate rühmade harjutused võrattult rikastand suveinimeste eeskavu. Ka enam ja enam levinenud võrkpallis on naisnoored leidnud kaasatõmbava kehakultuurilise tegevusala. Ent ka kergejõustikus on väga paljudes osakondades tulnud kaasa naisnoori, esialgu küll väiksemal arvul.

Kergejõustiku alade kõrval on maal käesoleval suvel tublisti viljeletud ka rattasõitu ja jalgpalli kõrval on hoogsalt veerema pandud ka võrkpall, isegi pesapall. Tähelepanu on pööratud ka veeportlile. Sügise tulekul on mitmel pool algamas raskejõustiku alade harjutused ning külmade ja lume tulekul ei jäeta muidugi kasutamata talvepordi (suusatamine, uisutamine, kelgutamine, jääpall) lõbusid, kus selleks vähegi eeldusi ja võimalusi.

Mens sana in corpore sano!

A. M.

Peravalla noorte tegevusest.

Peravalla ÜENÜ asutati veebruaris 1931. nrs Evald Persimi algatusel. Umbruskonna noored tulid õhinal kaasa ja kohe esimesel suvel selgus, et elujõulisemaks tegevusharuks kujuneb spordiharu. Töötasid teisedki harud, ent vähemal määral ja vaid talvehooajal. Nagu mujalgi teeb raskusi ruumipuudus, ent kohaliku koolijuhataja lahkkel vastutulekul tunnevad noorsoolased end koolipinkide vahelgi üsna kodus ja naisõpetaja prl. Baumanni asutatud laulukoor on siin teinud tõsisist tööd.

Asutamisaastal alati omavaheliste spordiharjutustega ent hiljem asuti ka suuremate võistluste korraldamisele ning käidi kaugelgi võistlemas. Kõik suure eduga ja 1933. a. septembris peetud võistluste tagajärgedest kinnitati ÜENÜ maakonna rekorditeks 7.

Käesoleva aasta alul viidi tegevusharude töös läbi uued korraldused, kaotati mitteiloolajalised harud ja jäeti teotsema laulukoor pr. A. Tanni, muusikaharu A. Kiiratsi, maleharu M. Arjukese, näiteharu A. Näppu ja spordiharud E. Persimi juhatusel. Korraldati ping-pongi laud, mitmed peod ja sisukas E. V. 16. aastapäeva aktus. Asutati võimlemisrühmad Eesti Mängudest osavõtmiseks kuna laukoor end sidus Võnnu vaimuliku laulupäevaga.

Juba juuni alguses oli spordiharul korraldatud kolm võistlust, ent käesoleval suvel on võistlusi peetud veel 19. augustil (ringkonna võistlused, millest võttis osa ka vastasutatud Tammistu-Pedaspää osakond. Neil võistlusil olid Ev. Persimi kuulitõuge 13.34 ja Aug. Rammuli 800 m. aeg 2,13,1 paremad senistest ÜENÜ maaosakondade rekorditest), 9., 16., 23. ja 30. septembril ning 14. oktoobril, kokku siis kümme võistlust suve jooksul. Õieti olid 16., 23. ja 30. septembri võistlused omavahel jätkuv võistluste sari, kus kavas oli üldse 50 kergejõustiku ala: peaaegu jooksud, teatejooksud, hüpped, tõukesed ja mitmevõistlused, muu seas ka kümnevõistlus. Võistluste sarja mõningad tulemused näitavad seniste pingutuste taset ÜENÜ Peravalla osakonnas:

100 m. H. Uiga 12,5; E. Persim 12,6;
 200 m. E. Persim 26,4; H. Uiga 26,5;
 400 m. H. Uiga 57,8; A. Rammul 60,3;
 800 m. A. Rammul 2:13, ÜENÜ rek.
 1500 m. D. Kala 4:42,0; A. Rammul 4:44,0;
 K. Lius 4:58,2; M. Jaagumaa 5:09,0;
 tõke 60) E. Persim 10,2, rek.; H. Uiga 11,6;
 tõke (110) E. Persim 20:4, rek.; H. Uiga 22:6;
 kuul (5,44) E. Persim 16.02, rek.; A. Tanni 15.05;
 kuul (7,25) E. Persim 13.61, rek.; A. Tanni 11.16;
 kuulitõuge kahega (7,25) E. Persim 24:03
 (rekord); M. Arjukese 18:07.
 kuul 5,44 summa E. Persim 28,29 rek.
 ketas 1,5 E. Persim 50,41, rek.
 ketas 2,0 E. Persim 42,80; H. Uiga 28,06;
 ketas kahega 2,0 E. Persim 75,12, rek.
 ketas kahega 1,5 E. Persim 87,06 rek.
 oda (800) E. Persim 46,90; A. Arjukese 37,93.
 kaugus: E. Persim 5,72; A. Rammul 5,26;
 kolmik: E. Persim 11,98; A. Rammul 10,94.
 kõrgus A. Rammul 1,55; E. Persim 1,55;
 teatejooks 400 + 300 + 200 + 100 (Uiga,
 Rammul, Persim, Kurvits) 2,40,0 rek.
 teivas: E. Persim 2,85; A. Rammul 2,76.
 viievõistlus: E. Persim 2957,217 rekord; A.
 Rammul 2107,285 punkti.
 kümnevõistlus: E. Persim 5628,233 p.; A.
 Rammul 4266,445 p.; H. Uiga 3206,214 p.

Pole kahtlust: Peravalla osakond annab Eesti spordile lähematel aastatel mõnegi tšeda jõu seda kinnitavad paljud senised tulemused, mis üheainsa suve jooksul tõusnud märgatavalt. Parimaks sportlaseks on praegu kahtlemata E. Persim, kelle haavutused heidetes on tähelepanndavad, seda enam, et noormees alles 19. aastane. Sama võib öelda ka 17. aastase Aug. Rammuli kohta, kelle tulemused jooksudes head, sama ka hüpetes. Jooksudes on ligikaudu samu tulemusi näidanud ka M. Jaagumaa, kes ka alles 17. aastane. Lühimaa

Peravalla kanged poisid. Vasakult: Jaagumaa, Kurvits, Persim, Uiga, Rammul.

jooksudes on parim Hans Uiga, teivashüppes H. Kurvits.

Palju vaeva spordi arendamisel Peravallas on näinud E. Persim, kes omal algatusel teinud kenakese spordivälja Peravalla noortele, mille eest hoolitsemisel tegelevad nüüd kõik spordihuvilised.

Peravald pole alev ega küla, vaid Peipsi-äärne tagamaa, kus talud asuvad kilomeetreid üksteisest, kuid nagu näha, jätkub noortel siiski püsivust ja tahet tulla kokku 10–15 km kaugusist. Suureks eduks tegevuses on ka kohalikkude kooliõpetajate kaasatõõtamine osakonnas ja juhatuses.

Viis aastat noorustõõd Mädapeal

mõõdub Mädapea ÜENÜ-l 29. oktoobril. Asutamiseega püüti ümbruskonna noori koondada ühiseks pereks, kes sisustaks ümbruskonna õhkkonda ja kultuurelu. Mädapea oli Rakvere ümbruskonnas mahajäänumaid nurki.

E. Persim kuuli tõukamas.

ÜENÜ Mädaepa võimlemisrühmad.

Töötas küll „Karskuse toimikond“, kuid selle töö ei annud kuigi suuri tagajärgi. Pööre tõi noorte tegevusse ja Mädaepa vaimsesse ellu ÜENÜ osak. asutamine. Puudusid küll kogemused, kuid seda asetas nooruslik tööind, mis on kannud vilja. Vaikselts kuid kavalikult töötades on osakond ümbruskonna noortele muutunud armsaks ja asendamatuks koduks ning leidnud tunnustuse ka vanem põlvelt ja naabreilt. Praegu ei saaks Mädaepad kujutada ÜENÜta. Osakond on saanud Mädaepa hingeks ja vaimse elu tuiksooneks.

Eriliselt peab mainima noore näitlejaskonna töötulemusi, kes korraldatud avalikud peoõhtud hästi valitud ja hästi õpitud näidenditega sisustanud, mis pidudele toonud suure poolehoiu ja majandusliku kordamineku. Lavastusist mainime: Laul õnnest, Parvepoisid, Pisuhänd, Väimehed, Talupoegade president. Agu tuleb, Vana Aadam jt.

Mainida tuleb ka sportlasi, kes kolmel järgneval Lääne-Viru ringkonna kergejõustiku võistlusil tulnud esikohale ja omandanud Keskjuhatuses rändauhinna. Ka käsipallimeeskond on ümbruskonnas hästi tuntud. Samuti ka spordiharu mees- ja naisvõimlemise rühmad, kes võtsid osa üleriiklisest mängu- ja spordipidustusist Tallinnas. Ei puudu ka rahvatantsijate rühm.

Hääd tööd on teinud ka laulukoor, kes võttis osa X üldlaulupeost Tallinnas ja orkester, kes täiendanud koosseisu, esinenud iseseisvate kontsertidega ning annud peomuuksikat.

Töö õpiringes ei oma veel väheste kogemuste tõttu väljakujunenud ilmet, kuid siia juhitakse osakonna töö pääsuunad. Õpiringid tööstungid toimusid järjekindlalt iga kahe nädala takka. Osavõtjate arv, mis eriti peaks iseloomustama sisemist pinevust ja üldharriduslikku huvi, oli järgmine:

1930. a. 400, 1931. a. 575, 1932. a. 691, 1933. a. 674, 1934. a. 837.

Mitmesuguse sisulisi referaate peeti 67. Nende liigituse andmed on järgmised: kunstialalisi 8, kodukaunistamisealalisi 8, kirjanduslikke 9, vabahariduslikke 12, teaduslikke 17, maatulunduslikke 19.

Oma ajakirja „Noor Elu“ on ilmunud 15 numbrit. Siin on kaastöölised — noored püüdnud anda oma parima. Liigituse järele on siin avaldatud: tõlkeid 12, arvustisi 14, luuletisi 16, artikleid 21, ilukirjandust 41.

Võttes kokku töötulemusi on osakond viie aasta jooksul korraldanud:

juhatuse koosselekuid	69,
õpiringide koosselekuid	67,
avalikke pidusid	30,
omavahelisi koosviibimisi	27,
kursusi	18,
spordivõistlusi	18,
üldkoosselekuid	17,
kultuurpäevi	6,
väljasõite	6,
kontserte	2,
kirjandusl. kohtuid	2.

Arvestades iga korraldatud kooskäämist meie ühistöös ühe punktiga, näiteks meie aastate tegevustabel' tublit töötõusu. Saaksime:

1930. a. 129, 1931. a. 153, 1932. a. 189, 1933. a. 194, 1934. a. 201 punkti.

Pilk viiele aastate jätas meile rahuldava üldmulje. On tehtud väärtuslikku ja tõsist tööd. Jatkugu seda tööindu ka tulevikuks!

E. S—s.

Kuulumisi Kaiust.

ÜENÜ Kaiu osakond elas möödunud suvel spordi tähe all. Ettevalmistused üleriiklikule spordi- ja võimlemispeole algasid ju aprillis. Eesti Mängudest Tallinnas võttis osa 22 noorsoolast. 10. mail avati spordi peoga kergejõustiku tegevushoode. 15. juulil korraldati teised võistlused, millest võtsid osa ka Inglise Valtu ja Paluküla osakonnad, ja sportlasi Kuimetsast, Triigist, Raplast. Mainit päev kujunes võistlejate arvult suurimaks Kaius. 29. juulil võeti osa IV Lõuna-Harju noorsoopäevast Pöllis. 19. aug. korraldati raske-rammumeeste päev ühes kergejõust. võistlusiga, millest rahva osavõtt kõige suurem oli. Kavas oli: vabamaadlus, köie-, sõrmkoogu- ja vägikaika vedu, põia löömine ja kivi tõstmine Kaiu 1934. a. meistri nimele. Võistlusist võtsid osa Sikeldi-Kuusiku Noorte Ühingu jt. ümbruskonna sportlased. Õhtu lõppes segaeeskavalise peoga algkooli ruumes, mille kavas: deklamatsioon, laule, laulumänge võimlemist jne. Kavatsetakse korraldada veel ühed kergejõustiku võistlused kohalike sportlaste vahel A ja B klassis rändauhinna.

On esinetud ka väljaspool: Pöllis, Ohekatkul, Keaval ja Kuimetsas.

Omakultuurharu korraldas jüriöö mälehtusõhtu mai alul kõnede, dekoratsiooni ja segakoori lauluga korraldati samuti. 14. oktoobril Eesti õhtu (omakultuur õhtu), mis ühtlasi oli ka korraldatud rahvatantsude kursuse lõppõhtuks, millest võttis osa 10 paari tantsijaid. Õhtu avas osak. esimees nrs E. Vedemann. Nimede eestistamisest ja rahvuskultuurist kõneles pr. M. Lepp-Ütuste. Järgnes 250 valguspildi näitamine Eestimaast ja kohaliku fotomehe M. Kochi ülevõtteid Kaiust. Kanti prl. Leida Kanteri juhatusel ette 8 rahvatantsu. Õhtu õnnestus täielikult. Pileteid müüdi 120.

*Kaiu rahvatantsijaid.
Ees juhataja prl. Leida Klantner*

Osakonna segakoor võttis osa ÜENU 15. juubeliaktusest Estonia kontsertsaalis ja Harju noorsoopäevast Põllis. Lähemal ajal korraldatakse rahvatantsukursused ning kavatakse nimede eestistamisega algust teha, milleks moodustada vastav toimikond.

Põllumajandusharu korraldas mai-kuus metsapäeva koolimaja ümbruse kaunistamiseks Kehtna kõrgema kodumajand. kooli õp. hra Siimoni juhatusel.

Osakonna algatusel toimus kohalike organisatsioonidevaheline esimene nõupidamine rahvamaja ehitamiseks. Kavatakse selleks kasutada praegust vallamaja, seda ümber- ja juure ehitades. Jatkugu üksmeelset taht ja jõudu ettevõtte läbiviimiseks!

E. V.

Vinni-Pajusti ÜENU elust.

Vinni-Pajusti noored on oma möödunud suvise tegevuse suuresti sidunud koduümbrusega, mille tulemusena septembris korraldati maatulunduse-, aiatöö-, kodumajanduse- ja käsitöönäitus, milline kuidagi ei tahtnud mahtuda avarasse kooliklassi. Päev näituse ja sisukate referaatidega õnnestus täiesti ning oli noortele nende suvise töö tulemuste peeglik ja jätkuvale tööle õhutajaks.

Päevale järgnesid hoonete värvimise kursused põllutöökoja konsulendi H. Vilbergi juhatusel. Praegu on käimas puutöökursused. Kasutatakse koolisaali peale koolitöö lõppu. Naisnoortele algavad varsti kudumiskursused Mõdriku kooli õppejõu prl. Moosese juhatusel. Tegevust alustavad varsti ka lugemislauad ja ligi sajakõiteline osakonna raamatukogu. Kaulukoori tegevus algab varsti uue hoo- ga kuhu on liikmeid loota 50 ümber. Pildil: kodumajanduspäeval korraldatud kartulikoorimise võistlused. Pahemal üks auhindajaist prl. Mooses.

Milliseid kursusi korraldada?

Läinud (1933.) aastal korraldati ÜENU osakondades 108 (95) kursust 2370 kursusetun- niga 2341 (2916) osavõtjale. Jälgides eelmise aastatell korraldatud kursusi, on kursuste arv kasvanud, kuid osavõtjate arv vähenenud, mis seletatav asjaoluga, et endiste üldkur- suste asemel nüüd iga aastaga siirduktakse enam teatud erialade kursustele, kus osa- võtjate arv piiratum. Kursusist korraldati:

tants-rahvatants	30	esperanto	2
keedu-majapidam.	16	pesuõmblemine	2
aiatöö	11	pesutriikimine	2
maatulundus	8	hobuserautamine	2
näite	5	kännulõhkumine	2
kergejõustiku	5	maadluse	2
võimlemise	3	poksi	1
naiskäsitöö	3	käisipalli	1
meeskäsitöö	3	nahaparkimise	1
kodukorras- tus	3	muusika	1
kangakudumine	2	male	1
suusavalmistam.	2	raadiotehnika	1

Teatud aladel on suur puudus lektoritest. Nii on haridusliidu näiteinstruktorite järje- kord määratud mitmele aastale; põllutöökoja naiskäsitööde, kangakudumise, majapidamise ja kodukorras- tuse instruktorid paarile aastale ja põllutöökoja kahele meeskäsitöö instruk- torile on tahtjaid organisatsioone 30, suude- takse aga kuni kevadeni rahuldada vaid 12. Muidugi halvab see suuresti kursuste kor- raldamist, sest väljaspool järjekorda korral- datavad kursused tulevad tuntavalt kallimad. Puudust pole vaid tantsuprofessoreist, kes küladessegi kursusi korraldama otse tüki- vad.

Tegevusharud ÜENU osakondades.

Võimalikult kõigi liikmete, nii mees- kui naisnoorte aktiivseks tööle rakendamiseks on ÜENU osakondades kutsutud ellu mitmesugu- sed tegevusharud, ringid ja klubid. Läinud (1933.) aastal töötasid ÜENU peres 167 osa- konnast saadud andmeil järgmised harud (klambrites elmise (1932.) a. andmed):

näite	138 (128)	kõne- vaidl.	6 (3)
spordi	128 (112)	majapidamise	6 (3)
muusika	79 (76)	kodukaunist.	5 (2)
laulu	76 (75)	õpilas- skauti	5 (1)
kirjanduse	60 (58)	teadusringe	5 (8)
maatulund.	45 (39)	kunstringe	5 (2)
raamatukogu	21 (21)	võimlemine	5 (2)
male	18 (13)	tervishoid	3 (2)

käsitöö	13	(10)	looduskaitse	3	(2)
omakultuur	11	(12)	aiandus	3	(3)
rahvatants	11	(13)	tuletõrje	2	
naisharu	10	(5)	tehnik	2	
karskusharu	8	(12)	kodu-uurimise	2	(2)
huvi-mängu	8	(2)	fotoringe	2	(1)
esperanto	6	(5)	hõimuringe	2	(3)
enesekasvatus	6	(2)	ühistegevus	2	(1)

Kokku 720 (626) mitmesugust haru ja ringi.

Raamatukogud ÜENÜ-s.

167 osakonnast saadud andmeil oli läinud (1933.) aastal ÜENÜ osakondades 75 raamatukogu 14713 köitega. Juure on hangitud 50 osakonnas 1870 eks. uusi raamatuid. Kasutatud on 56 osakonnas 18152 köidet. Avalikkude raamatukogude võrgus on ainult 17 raamatukogu.

Lugemislaudu oli ellukutsutud 31, kuhu oli tellitud 156 ajakirja ja 64 ajalehte. Peale „Eesti Nooruse“ oli tellitud:

E. Spordileht	14	E. Kirjandus	4
Areng	11	Jutuleht	4
Taluperenaine	10	Kodu	4
Põllumajandus	8	Maanase Kodu	4
Uus Talu	8	Loodusvaatleja	4
Põllumees	6	Looming	3
Eesti Naine	6	Olion	2
Aed	6	Romaan	2
Muusikaleht	6	Raadioleht	2
Kevadik	4	Tervis	2
Perekonnaleht	4	ERK	2

Kahele lugemislauale oli tellitud Looduse krooniline romaan.

Oma käsiajakirjad ilmusid 15 osakonnas 92 eksemplarid.

Klubiruumide küsimus ÜENÜs.

Tegevuse arendamisel ja liikmete tööle rakendamisel on suur tähendus ruumide küsimusel. Igal juhul pole ÜENÜ peres rahvamajad veel kuigi suured tegurid. 167 ÜENÜ osakonnas toimund ruumide kasutust näitab alljärgnev tabel:

Kasutati	juhatus koosolekuks	üldkoosolekuks	harjutuiks	esinemuiks	Kokku	Ruumidest olid kasutamiseks			
						head	rahuld.	halvad	Kokku
Koolimaju	59	68	66	59	252	55	140	57	252
Talu- ja elu-ruume	48	24	19	8	99	2	33	64	99
Juhusl. ruume	14	15	19	26	74	—	18	54	72
Üüriruume	18	21	19	17	65	6	29	30	65
Rahvamaju	2	6	12	26	46	10	23	13	46
End. mõisa maju	3	6	4	4	17	1	10	6	17
Vallamaju	2	4	5	2	13	3	7	3	13
Oma maju	3	2	3	2	10	—	—	—	10
Ühisus-ruume	4	1	2	1	8	1	5	2	8
Mitmesug. (jaama)	2	2	1	3	8	1	4	3	8
	155	149	150	138	592	89	272	231	592

Oma kindlad klubiruumid olid 24 (15%) osakonnal. Oma maja olemas neljal ja maja ehitamine käimas kolmel osakonnal.

A. M.

ÜENÜ Viljandi osakond kutsuti ellu 18. oktoobril 1933. aastal. Asutamiskoosolekule linna jasthuvitatud, päämiselt keskkoolide õpilasi ja ka vanemaid tegelasi. ÜENÜ ülesannetest refereeris keskjuhatus sekretär A. Meikop. Asja vastu tuntakse huvi ja arvatakse liikmeid kogunevat üle 100. Esimeheks valiti noor energiline õpetaja A. Järv.

ÜENÜ Virumaa Keskkorralduse

poolt korraldati Jõhvis 20. ja 21. oktoobril ümbruskonna ÜENÜ tegelaste kursused, mis õnnestusid hästi. Osavõtjaid oli kümnest osakonnast paarikümne ümber. Keskjuhatus poolt kõneles Hasomini peasekretär A. Kurvits, kehakultuuri eriteadlane R. Ült, konsulent Timusk ja mitmed teised tegelased päevaküsimuste alalt.

ÜENÜ Voka osakonnas

lõppesid kahe näd. näitekursused. Juhatas Ed. Türk. Kursusist võttis osa 42 inimest. Lõpupeol kanti ette tulvil saalile „Nõmme kingsepad“. Hää lõpupidu tasakaalustas kursuste kulud. Kavatsetakse korraldada lähemal ajal naiskäsitöö kursusi.

Essu-Katela ÜENÜlasi külastamas.

Oli juhus lähemalt tutvuneda Essu osakonna ja ta tegelasiga. Alalõpmata tuleb siin olla valvel ja võidelda osakonna olemasolu eest, sest paralleel organisatsioonis teotsevad õpetajad suhtuvad ÜENÜle ükskõiksel, mahategevaltki. Ent vastolude kiuste teotsetakse siin tõusu tähe all. Seda tänu juhtidele. Eriti paistavad välja ideeline ja tegelik juht abiesimees Leida Janson, kõva töömees ja muusikamees laekur N. Pärtzel, kes osakonnale valmistanud terve komplekti keelpille. Mainime ka esimeest Arno Õunapuud, kirjatõimetajat Bergmanni, abikirjatõimetajat Arsi ja teisi tegevusharudes eesotsas tegelevaid noorsoolasi, kes osutuvad vilunud organisaatoriteks. Jõudu tööle kaasnoored!

J. R. L.

ÜENÜ Käosalu osakonnal

on loodud tihe kontakt kirikuõpetajaga.

Osakonna maja avamisaktus 1927. a. toimus õpetaja Th. Tallmeistri kaasabil. Nüüd on Käosalu noored meistri puhul võinud võtta vastu Keila kiriku õpetajat A. Kõgardali. On korraldatud jumalateenistusi, kus esines ka osakonna laulukoor. Sügisel korraldati koos kooli hoolekõguga kõõlimaja reemondi lõpuleviimise puhul maja õnnistamine. Osavõtt kõigist korraldusist on olnud väga elav ja on eriti vanempõlv olnud esimehist liigutatud. Käesoleval sügisel on korraldusel lõikuspidu, kuhu jällegi kirikuõpetajat palutakse.

M. H.

Vastutav ja tegev toimet. A. Meikop. Väljaandja: Ülemaailse Eesti Noorsoo Ühenduse Keskjuhatus. Toimetustiliikmed: J. Jaik, Ed. Riismann. Toimetuse ja talituse aadress: Tallinn, Lossi pl. 4. Trükkikoda „Estotruk“, Tallinn S. Karja 8. 1934. a.

Noorsugu annab eeskuju.

Noorsoost oleneb meie riigi tulevik, seepärast osutatakse erilist tähelepanu tema kasvatamisele. Värske õhk, päike ja korralik toitmine on tähtsamaid tegureid kehaliselt ja vaimselt terve noorsoo arenemiseks.

Peatume toitmise juures.

Leib on eestlasele peatoidus. Leiva toiteväärtus oleneb jahust, millest ta valmistatakse. Senistest jahusortidest Eestis rahvas on leidnud oma maitsele vastavamana ETK veskis jahvatatud leiva- kui ka saia- ja sepikujahu, mis on valmistatud valitud kodumaa viljast täiuslikkude masinate ja eriliste töömeetodite abil. Peale jahude on rahva seas levinud suure eduga veel ETK manna, tangud ja kruupid. Kui juba kord juttu ETK veskist, siis poleks ülearune mõne sõnaga märkida ka teiste ETK tehaste saavutusi.

ETK kohvitehas on varustatud uuemate tehniliste seadeldistega ja seal valmistatakse vilja-, ubavilja- ja ubakohvi, sigureid ja kamajahu. Kohvide hää maitse ja meeldiv aroom on ETK kohvitehase valmistamistehnika tulemusi. Ja et rahvas ETK kohvidega rahul on, seda tõendavad sagedased ütelsed, et „tass ETK kohvi hommikuti kosutab keha ja vaimu”.

Oma kalakonservitööstuses ETK on valmistanud kogukad kvantumid silku, kilu ja sprotte, kusjuures nende kvaliteedi eest hoolitsevad vastavad eriteadlased. Mitmesuguseid maitseaineid nagu teed, kakaod, küpsetuspulbrit ja vürtse puhastab sorteerib ja pakib ETK oma maitseainete pakkekojas ning laseb need müügile varustatud ETK kaubamärgiga.

Peale toiduainete valmistab ETK veel muid tarbekaupu. Nii tehakse ETK metallitehases naelu, kette, okastraati, plekknõusid jne. Naelte valmistamiseks igapäev venitatud traadi pikkus ulatub Tallinnast Pärnu ja ta-

gasi, 1933. aastal muretseti naelatehasele uued masinad ning tehase juhtide poolt leiutati aparaat, millega hakati valmistama rootsitüüpi õõnespinnalisi ehitusnaelu, mis on osutunud mitmeti kasulikumateks ja paremateks senistest kandilistest naeltest. ETK naelatehas toodangult on Eestis esikohal, rahuldades üle 50% kogu nõudmistest.

ETK keemiateshas on arenenud korralikult. Valmistatakse üle 20 eriliiki artikli, tähtsamad neist on: tint, paberiliim, saapakreem, vankrimääre, tavott, seep, pesusooda jne. jne.

ETK nooremaid tööstusi — tubakatehas on lühikese ajaga teinud läbi kiire tõusu. Alles 1933. a. keskel asutati, kuid juba mõne kuuga tõusis oma toodanguga Eestis teisele kohale. Hoolikalt valitud toortubakast vastavate segude koostamine ja ümbertöötamine sünnib õhurikkais ja avarais ruumes, kusjuures paberosside ja tubakate hädaduse üle teostatakse kontrolli. Ka valmistatakse ETK tubakatehases paberossikesti.

Põltsamaal omab ETK veinitehase ja eeskujuliku majapidamise, mille maaala suurus on üle 70 hektaari. Veinid valmistatakse omast aiast saadud puuviljast ja marjadest. ETK Põltsamaa puukooli-saadused, viljapuude ja marjapõõsaste istikud on oma sordiehtsusega võitnud tarvitajaskonna poolehoidu.

Enamus ETK tehastest pea aasta läbi töötavad 2 ja 3 vahetusega, kuna nõudmine nende toodete järgi järjekindlalt kasvab.

Ülaltoodu ainult osaliselt selgitab ETK tegevust ja sihte. Ja noorsugu on need hääks kiitnud, näidates oma poolehoidu ETK töötele nende tarvitamisega. ETK kui rahva oma ühisettevõtte põhimõtteid — valmistada kõrgeväärtuslikku kaupa ja levitada seda õiglase hinnaga hindab noorsugu väärikalt.

Kodumaa tööstus ootab Teid!

Kodumaa kauba tarvitamine tõstab
majanduslikku rikkust ●

Seepärast — kodanikud — tarvitage ainult
k o d u m a a tekstiilvabrikute saadusi ●

A-s. «Kreenbalt»

Järgmiste kodumaa tekstiilvabrikute müügikeskkoht ja pealadu:

- Balti Puuvilla Ketramise ja Kudumise Vabriku A-S.
- Kreenholmi Puuvillasaaduste Manufaktuuri O-Ü.
- Sindi Tekstiilvabrikute Ühisus, end. Wöhrmann & Poeg
- Eesti Niidi Vabriku Ühisus

Soodsamalt

*ostate igasuguseid
spordivahendeid*

SPORDIÄRIST

„**Resev-Resel**“

Kullasepa ja Kuninga tän. nurgal

Telefon 432-19

TRÜKIKODA ESTOTRÜKK

TALLINN, SUUR KARJA Nr. 8
T E L E F O N 445-25

IGASUGUSED

TRÜKI-
JA
ETIKETITÖÖD

AUTOMAAT TRÜKIMASINAD
TÖÖ KIIRE -- MASINALADU